

Igre i aktivnosti za razvoj komunikacijske kompetencije u primarnome obrazovanju

Milošević, Lucija Antonija

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:677713>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported/Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-31**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE**

Lucija Antonija Milošević

**IGRE I AKTIVNOSTI ZA RAZVOJ
KOMUNIKACIJSKE KOMPETENCIJE U
PRIMARNOME OBRAZOVANJU**

Diplomski rad

Petrinja, lipanj 2021.

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE**

Lucija Antonija Milošević

**IGRE I AKTIVNOSTI ZA RAZVOJ
KOMUNIKACIJSKE KOMPETENCIJE U
PRIMARNOME OBRAZOVANJU**

Diplomski rad

**Mentori rada:
doc. dr. sc. Vendi Franc
prof. Božića Vuić**

Petrinja, lipanj 2021.

SADRŽAJ

1	Uvod.....	1
2	Nastava Hrvatskoga jezika u nižim razredima osnovne škole.....	3
2.1	<i>Cilj i zadaće nastave Hrvatskoga jezika u nižim razredima osnovne škole.....</i>	<i>3</i>
2.2	<i>Znanstveno utemeljena područja nastavnoga predmeta Hrvatskoga jezika.....</i>	<i>4</i>
2.3	<i>Jezično izražavanje kao samostalno nastavno područje.....</i>	<i>5</i>
2.4	<i>Uloga jezičnih djelatnosti u institucijama odgojno-obrazovnog sustava.....</i>	<i>6</i>
3	Jezik i govor	9
3.1	<i>Proces usvajanja i učenja jezika</i>	<i>9</i>
3.2	<i>Faze razvoja jezika u komunikaciji</i>	<i>10</i>
3.3	<i>Komunikacija</i>	<i>12</i>
4	Igra.....	14
4.1	<i>Jezične igre.....</i>	<i>14</i>
4.2	<i>Jezične igre u nastavi Hrvatskoga jezika</i>	<i>18</i>
5	Istraživanje	20
5.1	<i>Cilj i problemi istraživanja</i>	<i>20</i>
5.2	<i>Opis uzorka</i>	<i>22</i>
6	Rezultati	24
6.1	<i>Učestalost korištenja jezičnih igara i aktivnosti</i>	<i>24</i>
6.2	<i>Najzastupljenije jezične igre u nastavi Hrvatskoga jezika.....</i>	<i>24</i>
6.3	<i>Korištenje jezičnih igara u različitim nastavnim etapama.....</i>	<i>30</i>
6.4	<i>Korištenje jezičnih igara u razrednim odjeljenjima primarnog obrazovanja.....</i>	<i>35</i>
7	Diskusija i implikacije.....	42
7.1	<i>Učestalost korištenja jezičnih igara i aktivnosti</i>	<i>42</i>
7.2	<i>Najzastupljenije jezične igre u nastavi Hrvatskog jezika.....</i>	<i>42</i>

7.3	<i>Korištenje jezičnih igara u različitim nastavnim etapama.....</i>	43
7.4	<i>Korištenje jezičnih igara u razrednim odjeljenjima primarnog obrazovanja.....</i>	43
8	Zaključak	44
9	Literatura.....	46
10	Prilozi.....	48
	Prilog 1: Upitnik <i>Igre i aktivnosti za razvoj komunikacijskih kompetencija u primarnom obrazovanju</i>	49
	Prilog 2: Rezultati upitnika <i>Igre i aktivnosti za razvoj komunikacijskih kompetencija u primarnom obrazovanju</i>	55

SAŽETAK

Igra, kao djetetova osnovna intelektualna i tjelesna aktivnost kojom dijete otkriva svijet oko sebe, predstavlja temelj za početno stjecanje znanja i vještina. Povezana i namijenjena učenju i poučavanju, odraz je djetetovog kreativnog načina izražavanja. Spoj jezika i igre otvara prostor jezičnim igrama čije primjenjivanje u nastavnom procesu poučavanja Hrvatskoga jezika omogućuje uspješnije svladavanje jezičnih sadržaja, razvijanje govorenog i pisanog jezika te bolje razumijevanje gramatičkih i pravopisnih pravila, koja učenicima nerijetko budu teška za usvojiti. Ovaj znanstveni rad bavi se proučavanjem jezičnih igara, njihovim utjecajem na govorno-jezični razvoj djece te istraživanjem o poznavanju i primjenjivanju jezičnih igara i aktivnosti za poticanje komunikacijske kompetencije. U istraživanju, provedenom u 21 županiji Republike Hrvatske, sudjelovalo je 789 učitelja i učiteljica primarnog obrazovanja. Cilj istraživanja bio je ispitati poznavanje i primjenjivanje jezičnih igara i aktivnosti učitelja i učiteljica razredne nastave u okviru nastavnog procesa Hrvatskoga jezika. Istraživanje je provedeno tijekom prosinca 2020. te siječnja i veljače 2021. godine. Rezultati istraživanja potvrdili su početno postavljene hipoteze. Učitelji i učiteljice primarnog obrazovanja primjenjuju jezične igre i aktivnosti u nastavnom procesu Hrvatskoga jezika. Većina ispitanih učitelja i učiteljica primarnog obrazovanja jezične igre i aktivnosti primjenjuje u motivacijskom dijelu sata i to u najčešće u prva dva razreda osnovne škole što je također bila jedna od pretpostavki. Također, učitelji i učiteljice razredne nastave pri primjenjivanju jezičnih igara i aktivnosti najčešće odabiru igre govorenja čime je potvrđena i posljednja hipoteza.

Ključne riječi: jezična igra, jezik, govor, primarno obrazovanje, Hrvatski jezik

SUMMARY

Game is children's primary intellectual and physical activity that helps them in exploring the world. It represents a foundation to obtain initial knowledge and abilities. When it is connected with learning, it gives children the possibility for creative expression. Connecting a game with language opens an opportunity for language games. Using these kinds of games to teach the Croatian language helps develop language, writing, and speaking skills. It also aids better understanding of grammar and orthographic rules, which are often hard for students to learn. This paper studies language games, their impact on children's language development, and applying them for communication skills. In total, 789 teachers of primary education from 21 counties of the Republic of Croatia participated in the study. The research aimed to test understanding and usage of the language games and activities in teaching the Croatian language. Results of research confirmed initial hypotheses. Teachers in primary education use language games and activities in Croatian classes. They are mostly used in the motivational stage of the Croatian lesson. Most of the teachers use language games and activities in the first and second grades of elementary school. Also, primary education teachers most frequently use language games and activities for developing language in speaking, thus confirming the last hypothesis.

Keywords: language game, language, speaking, primary education, Croatian language

1 Uvod

Jezik predstavlja društveno osmišljen model simbola i načela po kojima se ti simboli povezuju s ciljem ostvarivanja komunikacije i prenošenja informacija, a govor predstavlja realizaciju jezika putem zvuka, jedinstven je i razlikuje se od čovjeka do čovjeka (Pavličević-Franić, 2005). Razvoj jezika je proces koji počinje prije nego što se dijete rodi, još u majčinoj utrobi i nastavlja se kroz cijeli život prilikom kojeg se čovjek nalazi u neprestanom kontaktu s različitim jezičnim sadržajima (Apel i Masterson, 2004). Proces usvajanja jezika kod svakog djeteta odvija se različitim tempom i na drugačiji način, ovisno o njegovim posebnostima i sposobnostima što ga čini specifičnim za svakog pojedinca (Kuvač Kraljević, 2015). Jedna od važnosti usvajanja jezika je u tome što nam pruža mogućnost da primjenom znakova objedinimo cijeli opseg objekata iz našeg neposrednog okruženja ili objekata koji se ne pojavljuju trenutno oko nas, ali se svojim značenjima prilagođavaju u neki sustav. Iz tog razloga moguće je, primjerice, odrediti naziv nekom predmetu koji prije nismo vizualno spoznali. Takvim reduciranim modelom znakova možemo objasniti beskonačnu šarolikost svijeta koji je oko nas te samim time učimo o jeziku, ali i u njemu ostvarujemo komunikaciju (Kuvač Kraljević, 2015). Učenje jezika kao organiziranog i apstraktnog sustava znakova temelj je za ostvarivanje komunikacije u djetetovom prirodnom okruženju. Jezik obuhvaća sve dijelove djetetova iskustva te je značajan dio njegova postojanja koji mu omogućuje uspostavljanje veza s drugim ljudima. Dijete govorom izražava svoje misli i osjeća te spoznaje svijet oko sebe što mu omogućuje snalaženje u različitim komunikacijskim situacijama. U fazi početnog razvoja jezika i govora djetetovo jezično izražavanje događa se prirodno i spontano, a popraćeno je ponajprije praktičnom primjenom jezika u svakodnevnom životu (Pavličević-Franić, 2005). Zbog toga bi nastava Hrvatskoga jezika u nižim razredima osnovne škole trebala biti usmjerena ka poticanju funkcionalne, svakodnevne i spontane jezične komunikacije čija je svrha snalaženja u stvarnim komunikacijskim situacijama, a ne slijepo učenje nekih pojedinačnih, teorijskih i gramatičkih pravila bez mogućnosti njihova povezivanja s praktičnom primjenom (Pavličević-Franić, 2005). Učenje jezika trebalo bi biti razigrano, radosno i veselo što se postiže uključivanjem igre u nastavnu praksu kao djetetove osnovne aktivnosti i potrebe koja uvelike utječe se na razvoj komunikacijskih kompetencija. Djeca igrom stječu znanja, razvijaju emocije, kognitivne i motoričke sposobnosti, poboljšavaju svoju socijalizaciju u okolini te najprirodnije spoznaju svijet. Učenje kroz igru znači usvajanje novih znanja na najprimjereniji način djetetovom uzrastu kojem je igra urođena, praćena pozitivnim osjećajima, prožeta tempom i skladom koji olakšava usvajanje nastavnih sadržaja koji često učenicima nisu

zanimljivi i laki za razumjeti (Pavličević-Franić, 2011). Za provođenje takvih igara u okviru nastave neizostavna je uloga učitelja koji osim poticajnog prostora učenicima treba pružiti i mogućnost javnog govorenja u malim skupinama, u paru, ali i pred ostalim učenicima iz skupine čime uvelike doprinosi djetetovom sporazumijevanju i slušanju načina izražavanja drugih učenika. Učitelj predstavlja uzor kojeg učenici oponašaju. Bitno je da učitelj propituje vlastiti govor i način izražavanja, govor koji nudi učenicima, ali i sve sadržaje kojima djecu okružuje. Učitelj unaprijed mora biti svjestan potrebe djece te im treba osigurati priliku da govore i razgovaraju na standardnom jeziku jednako kao i na dijalektu koji predstavlja jezično blago Hrvatskoga jezika. Upravo stoga, uzimajući u obzir motivirajuću ulogu jezičnih igara za razvoj komunikacijskih kompetencija, kao i važnost učitelja u djetetovom jezičnom razvoju, cilj ovoga istraživanja je ispitati provode li učitelji razredne nastave u Republici Hrvatskoj jezične igre u nastavnoj praksi, u kojim razredima ih najčešće primjenjuju te koje dijelove nastavnog sata smatraju najprimjerenijima za njihovu uporabu.

2 Nastava Hrvatskoga jezika u nižim razredima osnovne škole

2.1 Cilj i zadaće nastave Hrvatskoga jezika u nižim razredima osnovne škole

„Osnovni je cilj nastave Hrvatskoga jezika osposobiti učenike za jezičnu komunikaciju koja im omogućuje ovladavanje sadržajima svih nastavnih predmeta i uključivanje u cjeloživotno učenje.“ (Vican i Milanović Litre, 2006, p. 25). Učenicima je prilikom usvajanja jezika dana mogućnost recepcije, procjenjivanja i kreiranja različitih tekstova u usmenom i pismenom obliku s praktičnom primjenom različitih komunikacijskih metoda čime postaju aktivni sudionici komunikacijskog procesa. Jezik djetetu predstavlja oruđe kojim spoznaje sebe i svijet koji ga okružuje. Sukladno prijedlogu nacionalnog kurikuluma nastavnog predmeta Hrvatskoga jezika (Jokić i sur., 2016) učenik primjenjuje hrvatski jezik prilikom ostvarivanja komunikacije, izražavanja i prenošenja obavijesti, vlastitog načina razmišljanja, osjećaja i stavova. Nadalje, učenik se prilikom ostvarivanja nastavnog procesa Hrvatskoga jezika uspješno koristi osnovnim jezičnim vještinama slušanja, govorenja, čitanja, pisanja i prevođenja te ih njihovim međusobnim prožimanjem usavršava u različitim komunikacijskim situacijama. Stvarajući tekstove različitih sadržaja u usmenom i pismenom obliku učenik proširuje svoj leksik, dok proučavajući raznolike vrste tekstova razvija kulturu čitanja interpretirajući reprezentativne tekstove hrvatskih i svjetskih književnika čime razvija kritički način razmišljanja. Otkrivajući različite metode čitanja učenik razvija iskustva čitanja koja kreiraju i preoblikuju njegova dosadašnja osobna iskustva otvarajući mu nove vidike te potičući razvoj kreativnosti i mašte. Poštujući jezične i kulturne zajednice drugih naroda učenik razvija i osvješčuje jezično-kulturnu pripadnost vlastitom narodu (Jokić i sur., 2016). Kurikulumom za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj donesenom tri godine kasnije (NN 10/2019) određeno je da se predmetno područje Hrvatskoga jezika i komunikacije zasniva na uspješnom učenju i poučavanju učenika jezičnim znanjima te njihovom primjenjivanju u odgovarajućem kontekstu ili govornoj situaciji. Primjenjujući jezične vještine slušanja, govorenja, čitanja i pisanja učenik upoznaje pravilan način izražavanja i komuniciranja u različitim komunikacijskim situacijama te ovladava komunikacijskom kompetencijom za što je ključno razvijanje svijesti i znanja o jeziku. Kurikulum poštuje učenikove kognitivne faze i faze razvoja jezika te ih na taj način potiče na cjelovito ostvarivanje njihovih mogućnosti koji su praćeni doživljajima radosti i uspjeha. Polaskom u školu važno je da dijete nastavi s usvajanjem jezika koji mu je u ranom jezičnom razdoblju služio kao temelj za razmjenjivanje različitih informacija, ali i za razvijanje kognitivnih i emocionalnih sposobnosti (Pavličević-Franić,

2005). Slijedeći taj prirodan i spontan način učenja jezika dijete kroz praktičnu primjenu jezika s lakoćom usvaja različita gramatička i pravopisna pravila, povećava opseg leksika i doprinosi slobodnijem jezičnom izražavanju bez nesigurnosti zbog moguće pogreške. Cilj učenja hrvatskoga jezika trebao bi biti razvoj sposobnosti jezičnog izražavanja u svrhu komunikacije, uspješno korištenje jezika putem govora i pisma u različitim komunikacijskim situacijama te ovladavanje jezičnim djelatnostima: slušanja, govorenja, čitanja i pisanja (Pavličević-Franić, 2005).

2.2 Znanstveno utemeljena područja nastavnoga predmeta Hrvatskoga jezika

Književnost i stvaralaštvo, komunikacija i jezik te kultura i mediji tri su osnovna područja čije međusobno djelovanje i prožimanje predstavlja ključnu ulogu u procesu učenja i usvajanja jezika u osnovnoškolskom obrazovanju. „Jezično izražavanje pojavljuje se kao samostalno nastavno područje u nastavnom predmetu Hrvatski jezik i književnost.“ (Rosandić, 2001, p. 19). Područje književnosti i stvaralaštva pretpostavlja ostvarivanje literarne komunikacije s književno-umjetničkim tekstom u kojoj učenik kao aktivan sudionik slušajući prima, osjeća i promišlja o svakoj riječi čime se povezuje s tekstom u svoj njegovoj punini. Čitajući, književno-umjetnički tekst se stavlja u položaj s ostalim tekstovima što učeniku omogućuje uočavanje razlika u načinima pisanja i vrsti određenih tekstova što uvelike doprinosi razvijanju njegovog čitalačkog iskustva. Područje stvaralaštva u nastavi Hrvatskog jezika povezano je s nekoliko faza jezičnih sredstava koja su usvojena u svakoj od njih. Povezano je s leksikom u toj mjeri u kojoj od učenika traži poznavanje i mogućnost uspješne primjene riječi u različitim kontekstima, s gramatikom jer je za oblikovanje određenog pismenog ili usmenog rada potrebno poznavanje gramatičkih pravila, s pravopisom jer podrazumijeva pravilno pisanje riječi i rečenica te sa stilistikom u okviru pravilnog oblikovanja teksta. (Rosandić, 2001). Područje komunikacije i jezika odnosi se na primjenu jezika u različitim komunikacijskim situacijama u kojima se učenik izražava putem govora, čitanja ili pisanja ili unutar kojeg slušajući oblikuje i razvija svoje jezično iskustvo. Proces učenja o jeziku i razvijanje sposobnosti slušanja, govorenja, čitanja i pisanja uključuje kognitivno i emocionalno zalaganje te intrinzičnu motivaciju koja učenika treba neprestano usmjeravati ka otkrivanju novih jezičnih posebnosti. Posljednje područje kulture i medija odnosi se na proučavanje povezanosti između tekstova i njihovih interpretacija u različitim kulturnim, međukulturnim i društvenim odnosima. Stvaranjem veza između stvaraoca i stvaralačke publike kojoj je djelo namijenjeno, učenike se potiče na kritički način razmišljanja prema medijskim porukama s kojima se susreće što

doprinosi oblikovanju njegovog vlastitog kulturnog identiteta. Kultura je model zajedničkih iskustava, uvjerenja, vrednota i tradicija karakterističnih za određeno društvo. Kulturom se ljudi sporazumijevaju, održavaju i proširuju svoje životne stavove i vrijednosti, dok mediji predstavljaju osnovne prijenosnike kulture. Sva navedena područja za cilj imaju stvaranje komunikacijski kompetentne mlade osobe s usvojenim vještinama slušanja, govorenja, čitanja i pisanja te obogaćivanje i razvijanje leksika.

2.3 Jezično izražavanje kao samostalno nastavno područje

Prema nastavnom planu i programu iz 2006. godine, jezično izražavanje je bilo promatrano kao jedno od četiri nastavna područja Hrvatskoga jezika (hrvatski jezik, književnost, jezično izražavanje i medijska kultura) te je predstavljalo prenošenje različitih jezičnih izraza koje se postiže govorenim i pismenim načinom izražavanja (Pavličević-Franić, 2005). Donošenjem nastavnog plana i programa za nastavni predmet Hrvatski jezik (NN 10/2019, 2019) određena je organizacija predmeta Hrvatski jezik u tri međusobno povezana predmetna područja: stvaralaštvo i književnost, medije i kulturu te komunikaciju i hrvatski jezik. Nova organizacija nastavnog predmeta Hrvatski jezik učenicima omogućuje uspješnije stjecanje komunikacijske kompetencije putem jezika u svim predmetnim područjima što doprinosi razvijanju jezičnih aktivnosti i povećanju cjelokupnog leksičkog korpusa. Izraz jezično izražavanje uključuje nekolicinu jezičnih odrednica. Prije svega podrazumijeva proučavanje različitih oblika izražavanja putem govora i pisma s pravilnom uporabom i poštivanjem slovnice, ortoepskih, ortografskih i slovopisnih normi, zahtijevajući od govornika pravilnu artikulaciju i vještinu uporabe riječi koje su primjerene određenoj komunikacijskoj situaciji i govornicima s kojima stupa u kontakt poštujući norme hrvatskog standardnog jezika. Jednu od sastavnica jezičnog izražavanja predstavlja i jezična kultura koja podrazumijeva proučavanje, oplemenjivanje jezika, jezičnu osviještenost te aktivan trud za napredak i dobrobit književnoga jezika. Uz jezično izražavanje povezuje se i komunikacijska kompetencija kao sposobnost komuniciranja prilikom praktične uporabe jezika u različitim komunikacijskim situacijama. U osnovnoškolskom obrazovanju kod nižih razreda prilikom nastave jezičnog izražavanja potrebno je težiti izabiranju smislenih materijala iz učenikovog izravnog društvenog okruženja i slikovito ih razložiti učenicima kako bi ih što bolje razumjeli i povezali sa stvarnim svijetom. Drugim riječima nastava jezičnog izražavanja trebala bi se zasnivati na sposobnostima doživljavanja; kognitivnih sposobnosti te sposobnosti ostvarivanja uspješne komunikacije putem govora i pisma.. Prilikom izvođenja nastave jezičnog izražavanja trebalo bi voditi računa

o ostvarivanju triju osnovnih zadataka: usvajanju teorijskog znanja, razvijanju vještina, razvoju poticajnog načina razmišljanja i crta osobnosti. Slušanje, govorenje, čitanje i pisanje jezične su djelatnosti koje su također povezane s pojmom jezičnog izražavanja jer predstavljaju izražavanje putem govora, pisma, recepciju jezičnih sadržaja putem sluha te izražavanje putem čitanja i ostvarivanja komunikacije s različitim vrstama teksta. Iz svega navedenog možemo zaključiti da jezično izražavanje ima vrlo važnu ulogu u osnovnoškolskom obrazovanju i početnoj fazi razvoja i usvajanja jezika jer od učenika traži aktivno sudjelovanje i praktično korištenje teorijskih usvojenih pravila i načela s ciljem što uspješnijeg komuniciranja i načina izražavanja koje doprinosi razvoju cjelokupne učenikove osobnosti i ličnosti.

2.4 Uloga jezičnih djelatnosti u institucijama odgojno-obrazovnog sustava

Slušanje, govorenje, čitanje i pisanje osnovne su jezične djelatnosti čije plansko primjenjivanje doprinosi uspješnijem primanju jezičnih sadržaja. Dijete u svom jezičnom razvoju prvo razvija jezičnu djelatnost slušanja, zatim razumijevanja i govorenja te naposljetku čitanja i pisanja kao složenijih jezičnih aktivnosti. (Pavličević-Franić, 2005). „Svaka jezična djelatnost ima svoje komunikacijske, psiholingvističke, sociolingvističke i lingvodidaktičke posebnosti, ali se one u procesu jezičnog razvoja, a osobito u nastavi Hrvatskoga jezika, međusobno isprepliću, preklapaju i nadopunjuju.“ (Pavličević-Franić, 2005, p. 90). Sposobnost komuniciranja kod jezičnih djelatnosti postiže se u komunikacijskom procesu unutar kojeg se vještine čitanja, pisanja, slušanja i govorenja primjenjuju s ciljem ostvarivanja što kvalitetnije veze između pošiljatelja poruke i njezinog primatelja. Psiholingvističke posebnosti podrazumijevaju prihvaćanje i poštivanje djetetove razvojne dobi i misaonih sposobnosti kao i specifičnih crta ličnosti koje su rezultat djetetove osobnosti. Sociolingvističke posebnosti predstavljaju okolinu i društveno okruženje u kojoj se dijete nalazi i unutar kojeg se izražava putem jezika. Lingvodidaktičke posebnosti predstavljaju posebnosti koje se ostvaruju različitim didaktičkim i metodičkim pristupima u institucijama odgojno-obrazovnog sustava. (Pavličević-Franić, 2005). Svaka jezična djelatnost pretpostavlja ostvaraj one prethodne koja ju uvjetuje te ju nije moguće primjenjivati odvojeno od ostalih. Prvotne jezične vještine kojima se jezik ostvaruje su govorenje i slušanje (Jelaska, 2010). Slušanje predstavlja temelj primanja jezičnih informacija, a govorenje predstavlja temelj jezične proizvodnje. Bez izgovaranja riječi i slušanja onoga što se izgovara nije moguće ostvariti sporazumijevanje putem govora, što svjedoči o neraskidivoj povezanosti jezičnih djelatnosti slušanja i govorenja. (Jelaska, 2010). Aktivnošću slušanja dijete započinje svoj rani jezični razvoj prepoznajući glas svoje majke još

u utrobi (Apel i Masterson, 2004). Rastom i razvojem djeteta sluša zvukove koji predstavljaju dijelove smislenih riječi. Dijete tako povezuje riječi s njihovim značenjem u njegovom neposrednom okruženju što uvelike doprinosi njegovom kasnijem govorno-jezičnom razvoju. Razlikujemo tri razine koje se ostvaruju jezičnom djelatnošću slušanja. U prvoj fazi slušajući ono što se govori, prepoznamo određene glasove i riječi. U drugoj fazi raščlambom, prepoznamo različite složenije i jednostavnije jezične strukture od koji se riječi i rečenice sastoje, a trećoj i posljednjoj fazi tumačenja prepoznamo značenja riječi i rečenica te ih povezujemo sa stvarnim svijetom i konkretnim predmetima iz svoje okoline (Jelaska, 2010). Polaskom u školu, nažalost, zanemaruje se jezična djelatnost slušanja koja je u ranom jezičnom razdoblju imala toliko veliku ulogu (Pavličević-Franić, 2005). Učenike se rijetko uči aktivnom i kritičkom slušanju što dovodi do slabog razumijevanja književnih tekstova i neuspješnog snalaženja u različitim komunikacijskim situacijama. Razvoj govora slijedi nakon razvoja slušanja te predstavlja djelatnost unutar koje dijete proizvodi različite glasove koji se nakon određenog vremena pretvaraju u smislene jezične strukture, riječi i rečenice. Važno je da govornik osmisli ono što će reći i na koji način će to reći prije nego što izgovori neku riječ ili rečenicu. Proces govorenja možemo podijeliti u tri faze: osmišljavanje onoga što se želi reći, sastavljanje smislene jezične strukture te pravilno izgovaranje glasova (Jelaska, 2010). U prvoj fazi osmišljavanja govora, govornik izabire izraze kojima će se najuspješnije izraziti u skladu s primjerenom situacijom u kojoj se nalazi. Druga faza sastavljanja temelji se na širini jezičnog znanja govornika. Trećom fazom izgovaranja ostvaruje se zvuk, odnosno pravilno artikuliran glas koji nastaje pokretanjem govornih organa (Jelaska, 2010). U nastavi Hrvatskoga jezika važnu ulogu za razvijanje pravilnog načina izražavanja zauzimaju vježbe govorenja. „Temeljna svrha provođenja govornih vježbi u osnovnoškolskoj izobrazbi jest razvoj govornih sposobnosti i vještina te stvaranje komunikacijskih kompetentnih govornika hrvatskoga jezika, visoke razine jezičnoga znanja i pouzdanja.“ (Pavličević-Franić, 2005, p. 97). Aktivnost čitanja pojavljuje se nakon što je dijete ovladalo vještinama slušanja i govorenja te je spremno na dekodiranje skupova riječi i rečenica i njihovo povezivanje u smislenu cjelinu. Dijete treba motivirati za čitanje još u predškolskoj dobi što doprinosi ranom osvješćivanju važnosti čitanja i usvajanju vještina aktivnog slušanja. U odgojno-obrazovnim institucijama sustavno se provode različite vježbe s ciljem unaprjeđivanja i ostvarivanja čitalačkih vještina. Aktivnost pisanja kao posljednja i najslabija vještina, pretpostavlja ostvaraj i prethodno usvojene djelatnosti slušanja, govorenja i čitanja. Istraživanja stručnjaka s područja psihologije i metodike dokazuju da je govorno izražavanje jednostavniji oblik izražavanja od pisanja koje je puno zahtjevnije zbog usvajanja grafemskog sustava, pravopisnih, gramatičkih i stilističkih

normi (Rosandić, 2001). „U nastavi izražavanja tri su temeljne faze u razvoju opće pismenosti. Prva se odnosi na usvajanje velikih i malih tiskanih i pisanih slova te na savladavanje tehnike pisanja; druga na učenje pravopisnih (ortografskih) pravila i zakonitosti pisanoga jezika; treća na razvoj stvaralačkoga pisanja.“(Pavličević-Franić, 2005, p. 100). Cilj provođenja jezične aktivnosti pisanja je što uspješnije ovladavanje sposobnošću pisanja i razvijanje kreativnosti u okviru samostalnog stvaranja različitih tekstova. Svaki čovjek treba razviti vještine slušanja, govorenja, čitanja i pisanja kako bi se što uspješnije služio jezikom pri sporazumijevanju što je osnovna svrha jezične komunikacije. Zbog toga je važno polaznike odgojno-obrazovnih ustanova (predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te visokih učilišta) kroz didaktički i metodički oblikovane vježbe, neprestano poticati na usavršavanje i primjenu jezičnih djelatnosti (Pavličević-Franić, 2005).

3 Jezik i govor

Jezik predstavlja model fonemskih glasova karakterističnih za pojedinu društvenu zajednicu s ciljem ostvarivanja komunikacije među ljudima, a govor auditivnu realizaciju jezika odnosno primjenu jezika prilikom ostvarivanja komunikacije (Pavličević-Franić, 2005). Razvijanje sposobnosti govorenja kod naših predaka zahtijevalo je preinaku glasovnog sustava te značajne promjene u neuronskim sustavima (Tadinac i Hromatko, 2010). Provođenjem različitih istraživanja nastojalo se utvrditi vrijeme pojavljivanja govornih sposobnosti kod naših predaka. Proučavanjem fosilnih ostataka anatomije i položaja organa govornog sustava pračovjeka i njihovim uspoređivanjem s modernim čovjekom, točno vrijeme pojavljivanja govora ostalo je nepoznato. Govor kod ljudi traži posebnu razvijenost govornih organa koji su ključni za pravilnu artikulaciju glasova te time predstavlja jedinstvenu sposobnost svih pripadnika ljudske vrste. Za pojavljivanje govora osim već spomenute preinake glasovnog sustava, neophodna je i sposobnost glasovne imitacije. Bez sposobnosti glasovne imitacije ne bi bilo moguće usvojiti leksik nekog jezika, točnije ne bismo mogli povezati značenjsku strukturu riječi s njezinim glasovnim ostvarenjem što je ključna odrednica za ovladavanje bilo kojim govorenim jezikom. Može se reći da se govor razvio kroz prirodnu selekciju, regulacijskom genskom mutacijom te prilagodbom već postojećih struktura govornih organa i glasovnih sustava za druge namjene (Tadinac i Hromatko, 2010). Danas je nemoguće zamisliti ljudsku zajednicu bez jezika čija je primjena ispisala velik dio čovjekove povijesti.

3.1 *Proces usvajanja i učenja jezika*

Usvajanje jezika i razvijanje govora dinamičan je proces koji je najizraženiji u prve tri godine života unutar kojih dijete proširuje svoj jezični korpus i izražava svoje stavove, želje i potrebe. Takav složen postupak svladavanja jezika i ovladavanja govorom predstavlja važnu odrednicu cjelokupnog djetetovog razvoja (Andrešić i sur., 2010). Proces razvijanja dječjeg jezika odvija se zahvaljujući genima, neprestanoj težnji ka ostvarivanju komunikacije, sposobnostima mišljenja i okolini koja djetetu pruža poticaj za ovladavanje jezikom (Šego, 2009). Ključni uvjeti za učenje jezika i razvijanje govora su: pravilno razvijeni organi govora, uredno razvijeni organi sluha te poticajna okolina koja neprestano motivira dijete za usvajanje novih jezičnih sadržaja. Prema redoslijedu učenja, jezici kojima se čovjek služi prilikom govornog izražavanja mogu se podijeliti na jezike koji se usvajaju u ranom razvojnom razdoblju, odnosno materinski jezik koji je usvojen u neposrednom okruženju u kojemu se čovjek nalazi i spontanim komunikacijskim situacijama te jezike koje čovjek uči i s kojima se

susreće u odgojno-obrazovnim institucijama (Pavličević-Franić, 2005). Postoje različite teorije o načinima usvajanja jezika i razvijanja govora. Bihevoristi smatraju da dijete slušajući govorna izražavanja od odraslih govornika u svojem obiteljskom okruženju oponaša ono što je primilo receptivnom jezičnom djelatnošću slušanja i tako usvaja različite jezične strukture. S druge strane, predstavnici teorije nativizma smatraju da se dijete rodi s posebnom sposobnošću koja mu omogućuje usvajanje složenih jezičnih struktura te kasnije i razvoj govora. Kognitivistička teorija ukazuje na povezanost spoznaje odnosno kognitivnih sposobnosti na proces učenja i usvajanja jezika. Posljednja, socijalna teorija ističe važnost okruženja u kojem se dijete nalazi i u kojem sudjeluje u različitim komunikacijskim situacijama kao nužan preduvjet za učenje jezika i razvoja govora (Pavličević-Franić, 2005). Sukladno socijalnoj teoriji, neizostavnu ulogu pri usvajanju jezika imaju djetetovi roditelji ili skrbnici. Različitim istraživanjima dokazano je da je da su djeca koja su djetinjstvo provodila u obiteljima bez roditeljske potpore i pažnje u velikoj mjeri zaostajala u govornom i intelektualnom razvoju. Dječju znatiželju i aktivno traganje za jezikom treba znati dobro usmjeriti kroz različite kreativne igre, čitanje priča i pjesmica u obiteljskom domu (Posokhova, 2008). Poticajna okolina uvelike utječe na govorno-jezični razvoj djeteta, no socijalna teorija koja se za to zalaže ne tumači način na koji dijete usvaja jezične strukture (Šego, 2009). Sve prethodno spomenute teorije važne su pri objašnjavanju djetetove razvojne faze usvajanja jezika i govora, no niti jedna ne pruža njegovu sveobuhvatnu sliku. Bihevorističkom teorijom oponašanja govornog izražavanja opisuje se usvajanje fonema i fonemskog sustava te slaganje i izgovaranje jednostavnijih jezičnih struktura. Kognitivističkom teorijom nastoji se objasniti proces usvajanja složenijih struktura unutar jezika i usvajanje slovnice, dok se socijalnom teorijom potkrepljuju sposobnosti komuniciranja ostvarene u svakodnevnim komunikacijskim situacijama (Šego, 2009). Usvajanjem jezika i razvijanjem jezične kompetencije dijete uspostavlja komunikaciju sa svijetom koji ga okružuje. Izražavajući svoje misli i osjećaje upoznaje sebe, ali i druge sudionike komunikacijskog procesa poštujući i uvažavajući njihove načine razmišljanja i komuniciranja.

3.2 Faze razvoja jezika u komunikaciji

Razvijanjem govora dijete uči temeljni sustav znakova namijenjen uspostavljanju komunikacije u neposrednom okruženju. Jezični razvoj možemo podijeliti na dva razdoblja: razdoblje koje prethodi jeziku i kojeg karakterizira predverbalna komunikacija u trajanju od rođenja do prve godine života i razdoblje jezika koje u prosjeku traje tri do tri pol godina i

unutar kojeg djeca počinju s usvajanjem jezičnih struktura. Nije moguće precizno odrediti vremenska razdoblja trajanja svake faze razvoja govora i usvajanja jezika jer ona u velikoj mjeri ovise o sposobnostima i mogućnostima koje su specifične za svakog pojedinca. Predverbalno jezično razdoblje predstavlja razdoblje emocionalnog i fiziološkog stanja novorođenčeta u obliku spontanog proizvođenja različitih glasova. U razdoblju od rođenja do 2. mjeseca dijete plakanjem, glasanjem i smijanjem izražava svoja raspoloženja i stanja u kojima se nalazi (Andrešić i sur., 2010). U razdoblju od 2. do 5. mjeseca života dijete pokušava ostvariti komunikaciju kroz smijeh ili gugutanje (Pavličević-Franić, 2005). Istražujući svoje govorene organe dijete ulazi u razdoblje vokalne igre koja traje od 5. do 8. mjeseca i unutar kojeg razvija vokale i druge artikulirane glasove (Pavličević-Franić, 2005). U završnom razdoblju od 8. do 12. mjeseca dijete ponavlja suglasničke i samoglasničke skupove prilikom komuniciranja s okolinom (Pavličević-Franić, 2005). Verbalno jezično razdoblje predstavlja razdoblje usvajanja prvih jezičnih struktura, tonske visine i tempa materinskog jezika te pojavljivanje prvih riječi povezanih s njihovim značenjem. Usvajanjem riječi i proširivanjem leksičkog korpusa dijete usvaja gramatička pravila, morfološke strukture i sintaksu. Većinom su to jednočlani iskazi s nedostatnom uporabom nepromjenjivih vrsta riječi koje nisu ključne za osnovnu komunikaciju. Prvu godinu djetetova života opisuje aktivan razvoj intonacije u govorenom jeziku koji je povezan s mimikama, pokretima ruku i emocijama (Posokhova, 2008). Na taj se način pomoću promjena u visini i dužini slogova u različitim riječima, stvaraju temelji za kasniji razvoj govora i razumijevanja onog izrečenog. Od trenutka kada je dijete navršilo 1 godinu života i izreklo svoju prvu riječ, usvajanje jezika i razvoj govora prati se sukladno broju riječi koje dijete primjenjuje. U prvoj polovici 2. godine života u razdoblju od 12 do 18 mjeseci, govor djeteta sastoji se najčešće od imenica i glagola koje je dijete usvojilo oponašajući odrasle ili samostalno ih stvarajući (Posokhova, 2008). U drugoj polovici 2. godine života dijete počinje tvoriti jednostavnije rečenice (Posokhova, 2008). Artikulacija velike većine glasova u toj je fazi još uvijek nepravilna i nejasna. U razdoblju od 2. do 6. godine života izgovaranje glasova postaje pravilnije i razumljivije, opseg riječi se povećava te govoreni jezik djeteta postaje gramatički točniji (Posokhova, 2008). Predškolsko dijete uspješno ostvaruje komunikaciju sa svojom okolinom čime je stvoren temelj za ovladavanje jezičnim djelatnostima čitanja i pisanja koje dijete očekuju u institucijama odgojno-obrazovnog sustava. Polaskom u školu opseg rečenice se proširuje te je dijete sposobno reproducirati složenije jezične strukture koje dalje usvaja i nastavlja razvijati kroz cijeli život.

3.3 *Komunikacija*

Govor predstavlja sredstvo uspostavljanja komunikacije izgovaranjem riječi koji se kasnije proširuju u rečenice i cjelovit tekst. Svaki element koji pomaže u uspostavljanju komunikacije dio je jezika i njegove strukture kojemu je svrha izraziti što čovjek misli, osjeća ili u kojem se stanju on nalazi. Komunikologija je znanstvena disciplina koja se bavi istraživanjem različitih načina i tehnika prenošenja poruka od govornika koji šalje poruku do sugovornika koji ju prima (Hrvatska enciklopedija, 2021). Komunikologija proučava odnos koji se prilikom sporazumijevanja ostvaruje između dva govornika ili neke veće skupine ljudi. Načela po kojima komunikacijska znanost djeluje obuhvaćaju brigu o primatelju poruke kao ravnopravnom sudioniku komunikacijskog procesa i uspješno ovladavanje komunikacijskim vještinama kao i vlastitim načinom komuniciranja (Hrvatska enciklopedija, 2021). Komunikacijski proces ne ostvaruje se samo jezikom u obliku govora ili pisma, on se također može ostvariti vizualnim prijenosima poruke putem znakova i pokreta tijela. Ostvarivanje jezične komunikacije odvija se prenošenjem poruke kroz komunikacijski kanal uz sudjelovanje govornika odnosno pošiljatelja poruke i sugovornika ili primatelja poruke. Nadalje, komunikacija putem jezika pretpostavlja nekoliko uvjeta koji su ključni za njezino uspješno ostvarivanje: sugovornik treba imati razvijenu sposobnost slušanja, a kako bi se uspješno sporazumjeli govornici se moraju služiti istim jezikom, poznavati ono o čemu se govori te nalaziti se u istovjetnoj govornoj situaciji. Komunikacijski proces prolazi kroz tri faze prilikom ostvarivanja komunikacije između govornika i sugovornika: psihološku unutar kojeg govornik promišlja o onome što želi reći, fiziološku unutar kojeg impulsi živčanog sustava prenose informaciju organima govora i fizičku koja pretpostavlja artikulaciju glasova uz aktiviranje govornih organa. Kod sugovornika odnosno primatelja poruke taj proces se ostvaruje u obrnutom smjeru, najprije nastupa fizička faza, zatim fiziološka te naposljetku psihološka (Pavličević-Franić, 2005). Izuzev komunikacijske svrhe jezika koju smo temeljito razradili i ukazali na njezinu važnost, jezik ima i društvenu funkciju u vidu sudjelovanja u različitim društvenim područjima i zalaganjima, funkciju estetike odnosno stvaranja različitih umjetničkih pisanih tekstova kao i usmenog načina izražavanja istih, funkciju u odgojno-obrazovnim institucijama kojoj je namjera poučiti učenike temeljnim vrednotama govorenog jezika, ljubavi prema jeziku te zanimanju za jezičnu kulturu kao i funkciju razvoja u obliku jezičnih igara koje doprinose razvoju cjelokupne osobnosti. Komunikacijska kompetencija odnosno komunikacijska osposobljenost važan je dio komunikacije koji uvelike utječe na razvoj cjelokupne ličnosti. Učenik jezično znanje razvija spontano, no znanje o jeziku predstavlja ciljano učenje gramatičkih i pravopisnih pravila,

poštivanja vrednota govorenog i pisanoga jezika, razvijanje kulture čitanja i ljubavi prema hrvatskome jeziku. Ovladavanjem temeljnim znanjima o jeziku učenik se ostvaruje kroz naučene jezične djelatnosti slušanja, govorenja, čitanja i pisanja. Jezične aktivnosti potiču učenikov unutarnji način promišljanja, uočavanja, razvijanja kreativnog načina razmišljanja što doprinosi razvijanju literarne komunikacije s različitim književnim vrstama (Rosandić, 1988). Slušajući književno-umjetnički tekst učenik razvija kulturu slušanja, prepoznaje različite načine prethodno naučenog knjiženog izražavanja i suživljuje se s tekstom. Čitajući književno-umjetnički tekst učenik usavršava pravilno izgovaranje različitih jezičnih struktura te doživljava tekst u vlastitom govornom izražavanju. Aktivnošću govorenja učenik iznosi svoje unutarnje doživljaje teksta čime produbljuje komunikaciju s tekstom i na emocionalnoj razini se povezuje s autorom književnog djela. Aktivnošću pisanja učenik sva svoja razmišljanja sabire i razvrstava oblikujući ih u pismenom obliku kao trajnom obliku izražavanja. Prilikom učenja hrvatskoga jezika u odgojno-obrazovnim institucijama osobito bi pozornost trebalo pridati razvoju komunikacijske kompetencije i osposobiti učenike za praktičnu primjenu jezika u svakodnevnim komunikacijskim situacijama te nakon postizanja određene razine osposobljenosti na području komunikacije učenika poučiti gramatičkim i pravopisnim pravilima koje može primijeniti u komunikaciji.

4 Igra

„Čovjek nije samo misaono biće, ni samo radno biće, nego je i homo ludens-biće koje se igra.“ (Pavličević-Franić i sur., 2011). Kroz igru dijete spoznaje svijet te uspostavlja komunikaciju s vršnjacima što je važno za njegov socijalni razvoj. Igrajući se djeca spontano usvajaju svoja prva znanja i razvijaju različite sposobnosti. Igru se često smatra aktivnošću koja za cilj ima razbibrigu i uživanje, no igra može imati i didaktičku funkciju kojoj je svrha pored zabave i poučiti (Peti-Stantić i Velički, 2008). Didaktičke igre su igre koje se pojavljuju u odgojno-obrazovnim institucijama s precizno određenim pravilima i ciljem učenja i poučavanja učenika. Proces učenja postaje djelotvorniji uključivanjem igre u nastavu jer učenik postaje aktivniji i motiviraniji za nastavne sadržaje koji se poučavaju. Razvijajući maštu didaktičke igre potiču učenike na usvajanje pravila ponašanja, pravila igre, kao i stvaranja osjećaja zajedništva te pripadnosti određenoj skupini (Aladrović Slovaček, 2018). Učenici pozitivno reagiraju na nastavu obogaćenu igrom jer time lakše i bez napora usvajaju nastavne sadržaje što im omogućuje bolje pamćenje nastavnih sadržaja kao i njihovu pohranu u dugoročnom pamćenju. Sve igre koje se primjenjuju u nastavi moraju imati pravilnu strukturu i svrhu koja se njihovim primjenama u nastavi želi ostvariti. Iz tog razloga igru treba oblikovati u skladu s kognitivnim mogućnostima i kronološkom dobi učenika s osnovnom svrhom poučavanja koja će svakom učeniku omogućiti ostvarivanje svojeg punog potencijala kroz igru te primjenu usvojenih znanja na što bolji način..

4.1 Jezične igre

Povezivanjem igre kao urođene dječje aktivnosti i jezika kao temeljnog sredstva za uspostavljanje komunikacije jezična igra omogućuje razvijanje kreativnog načina izražavanja uz poštivanje jezičnog razvoja karakterističnog za svakog pojedinca. Jezičnu igru možemo definirati kao područje unutar kojeg djeca stječu slobodu izražavanja na vlastitom jeziku, s radošću prihvaćaju i njeguju ljubav prema jeziku te spontano savladavaju jezična pravila i načine postupanja u skladu s njima (Peti-Stantić i Velički, 2008). Poistovjećivanjem s određenim likom ili situacijom uz pomoć zvuka i pokreta ostvaruje se tjelesno, mentalno i osjećajno zalaganje svih koji sudjeluju u igri, doprinosi se pravilnoj uspostavi odnosa prema ostalim članovima zajednice što djeci u kasnijim govorno-jezičnim fazama omogućuje uspješnije izražavanje jezikom (Peti-Stantić i Velički, 2008). Primjenjivanje jezične igre doprinosi razvijanju jezičnih vještina, naročito jezično-komunikacijskih vještina jer kroz igru djeca uče što uspješnije koristiti jezik u njegovom usmenom i pismenom obliku (Pavličević-

Franić i sur., 2011). Svaka jezična igra ima svoj jezični i spoznajni ili odgojni cilj. Ciljevi koji se ostvaruju putem jezika pretpostavljaju spontano usvajanje jezičnih normi te proširivanje leksičkog korpusa, a spoznajni ili odgojni ciljevi doprinose stvaranju pozitivne slike o sebi, razvijanju kritičkog načina razmišljanja, kreativnosti te boljoj koncentraciji i uspješnijem pamćenju što omogućuje bolju pohranu informacija i njihovo korištenje (Peti-Stantić i Velički, 2008). Jezične igre možemo podijeliti s obzirom na obrazovni sadržaj koji učenicima želimo prenijeti ili ih poučiti te sukladno toj podjeli razlikujemo: igre razvijanja i usvajanja vještina slušanja, govorenja, čitanja i pisanja (Aladrović Slovaček, 2018). Cilj jezičnih igara i aktivnosti slušanja je osvijestiti važnost aktivnog slušanja kao vještine koja učeniku pomaže ostvariti što uspješniju komunikaciju s okolinom, dok jezične igre i aktivnosti govorenja za cilj imaju osloboditi učenike straha od javnog govorenja i izražavanja vlastitog načina razmišljanja putem govorenog jezika. S druge strane, primjenjivanjem jezičnih igara i aktivnosti čitanja utječe se na razvoj sposobnosti čitanja, proširuje se opseg riječi koje učenik koristi pri sporazumijevanju te doprinosi poticanju ljubavi prema pismenom obliku izražavanja i različitim književnim vrstama. Jezičnu djelatnost pisanja kao posljednju i najsloženiju vještinu važno je jezičnim igrama i aktivnostima poticati zbog uvježbavanja gramatičkih i pravopisnih pravila, razvijanja kreativnog načina izražavanja putem pisma te razvijanja pismenosti. Primjeri svake od navedenih igara prikazani su u Tablici 1.

Tablica 1 Primjer igara prema jezičnim djelatnostima

Vodeni kralj (Bakota i Dulčić, 2016)   Vrsta: Igra slušanja   Cilj: Učenicima što zornije prikazati glagole i pokretima tijela i omogućiti im bolje povezivanje s književnoumjetničkim tekstom.   Opis: Učenici sjede u krugu, a učitelj/učiteljica kojemu/kojoj je na početku dodijeljena uloga „Vodenog kralja“, započinje razgovor o vodoskoku. Opisivajući izgled vodopada i zvukova koje on proizvodi u prirodi, učitelj/učiteljica od učenika traži da pokretima tijela što uvjerljivije prikažu svaki glagol koji čuju.   <i>Vodoskoci skačite! (skok, skok, skok)</i>   <i>Polako klizite! (kliz, kliz, kliz)</i>   <i>Visoko pljuskajte! (pljus, pljus, pljus)</i>   <i>Lagano kapajte! (kap, kap, kap)</i>

Volim Hrvatsku (Aladrović Slovaček, 2018)

Vrsta: Igra govorenja

Cilj: Poticanje učenika na što aktivniju upotrebu govora i što aktivnije sudjelovanje u komunikacijskom procesu.

Opis: Učitelj/učiteljica podijeli razred u četiri ili više skupina te svakoj skupini podijeli jednu karticu s imenima nekoliko poznatih osoba iz svijeta glazbe, sporta, glume ili iz povijesti. Nakon toga učitelj/učiteljica odabere po dva učenika iz svake skupine koji za zadatak imaju opisati i objasniti svojoj skupini o kojim se osobama na kartici radi bez da upotrijebe njihovo ime i prezime. Pobjednik je ona skupina koja u završnom krugu ima najviše točno pogođenih osoba.

Gusjenica (Peti-Stantić i Velički, 2008)

Vrsta: Igra čitanja

Cilj: Uvježbavanje glasovne analize i sinteze riječi.

Opis: Učitelj/učiteljica napiše na ploču ili na duži papir nekoliko riječi povezanih u gusjenicu bez razmaka među njima. Zadatak učenika je prepoznati o kojim se riječima radi te ih izražajno pročitati.

Slikopriča (Peti-Stantić i Velički, 2008)

Vrsta: Igra pisanja

Cilj: Usavršavanje vještina pismenog i usmenog izražavanja.

Opis: Učitelj/učiteljica pripremi niz slika koji povezani u cjelinu čine priču. Pomiješane slike učitelj/učiteljica podijeli učenicima koji sami sastavljaju slikopriču tako da ispod svake slike zapisuju po jednu rečenicu i tako stvaraju priču u cjelini.

Nadalje, razlikujemo igre koje omogućuju bolje svladavanje i primjenu normativnih i gramatičkih pravila to su: fonološke, sintaktičke, morfološke igre, igre obogaćivanja i

razvijanja leksika te igre usvajanja pravopisnih pravila (Aladrović Slovaček, 2018). Fonološkim igrama djecu se potiče na pravilno izgovaranje glasova i fonološku osjetljivost što doprinosi pravilnom načinu izražavanja u kasnijem govornom razvoju. Fonološka osjetljivost predstavlja vještinu raspoznavanja riječi kao dijelova rečenica, uočavanje i stvaranje rime te razlučivanje slogova od kojih se riječ sastoji (Ivšac Pavliša and Lenček, 2011). Morfološke igre djeci omogućuju uočavanje, razvrstavanje i oblikovanje različitih vrsta riječi. Sintaktičke igre ističu važnost poznavanja rečeničnog ustrojstva kao i povezivanja riječi u veće rečenične cjeline. Leksičke igre doprinose pravilnoj upotrebi riječi u različitim komunikacijskim situacijama kao i usvajanju novih riječi i proširivanju vlastitog rječnika. Primjeri opisanih jezičnih igara i aktivnosti nalaze se u Tablici 2. Govorni razvoj djeteta ne ovisi samo o obiteljskom okruženju i komunikaciji koju dijete uspostavlja unutar nje, on uvelike ovisi i o jezičnim aktivnostima koji se ostvaruju u odgojno-obrazovnim institucijama. Stoga vještinu govorenja i pravilnog izražavanja putem jezika treba neprestano poticati različitim jezičnim igrama i u razrednom ozračju u okviru nastavnog procesa.

Tablica 2 Primjer igara prema gramatičkim sadržajima

Glasovni izlet (Aladrović Slovaček, 2018)
Vrsta: Fonološka igra   Cilj: Poticanje i razvijanje glasovne osjetljivosti, aktivno slušanje govornika te slaganje jednostavnijih riječi u složenije rečenične strukture.   Opis: Učitelj/učiteljica učenicima u kratkom uvodu objašnjava kako se trebaju preseliti u svijet mašte te zamisliti da se spremaju na zajednički razredni izlet. Svaki učenik/učenica treba se dosjetiti stvari koje bi stavio u svoj ruksak i koje bi mu bile potrebne na izletu. Važno je da se prvo slovo predmeta koji učenici osmisle ponijeti na izlet, podudara s prvim slovom njihova imena (npr. Ja sam Lucija i na izlet ću ponijeti lampu.). Pobjednik igre je onaj učenik/učenica koji/koja se može dosjetiti najviše stvari koje bi ponio/ponijela na izlet.
Umanjenice i uvećanice (Aladrović Slovaček, 2018)
Vrsta: Morfološka igra   Cilj: Uvježbavanje načina tvorbe umanjenica i uvećanica.   Opis: Učitelj/učiteljica podijeli učenike u nekoliko skupina, a svaka skupina dobiva 10 slika na kojima se nalaze različiti predmeti. Zadatak učenika je za svaki predmet odrediti njegovu umanjenicu i uvećanicu. Pobjednik igre je ona skupina koja ima najveći broj točnih odgovora i koja prva izvrši zadatak.

Osjećajne rečenice (Aladrović Slovaček, 2018)

Vrsta: Sintaktička igra

Cilj: Slaganje pravopisno i gramatički ispravne rečenice.

Opis: Učitelj/učiteljica učenicima podijeli učenike u skupine te svakoj skupini daje papir na kojemu je emotikonom prikazano šest različitih osjećaja i razmišljanja. Emotikoni prikazuju: osjećaj iznenađenosti, ravnodušnosti, začuđenosti, zamišljenosti, radosti i tuge. Zadatak učenika je za svaki od osjećaja osmisliti što više rečenica koje bi osoba koja se nalazi u nekoj situaciji i tako osjeća mogla izreći. Pobjednik igre je ona skupina koja je osmislila najveći broj rečenica koje su u skladu sa zadanim prikazom emotikona.

Oslikavanje riječi (Aladrović Slovaček, 2018)

Vrsta: Leksička igra

Cilj: Obogaćivanje leksičkog korpusa i usvajanje značenja novih riječi.

Opis: Učitelj/učiteljica podijeli učenike u nekoliko skupina. Svaka skupina dobije papirić s napisanih tridesetak riječi povezanih s određenom temom iz filmova, serija, knjiga ili imena ljudi iz sporta, znanosti. Predstavnik svake skupine dolazi pred ploču te u tri minute pokušava nacrtati na ploči ono što je dobio na papiriću, dok njegova skupina pokušava pogoditi o kojoj se riječi radi na osnovi njegova crteža. Pobjednik igre je skupina koja je ostvarila najveći broj pogodaka.

Diktat na zidu (Aladrović Slovaček, 2018)

Vrsta: Pravopisna igra

Cilj: Uvježbavanje pravopisnih pravila na konkretnim primjerima.

Opis: Učitelj/učiteljica podijeli učenike u skupine, a svaka skupina odabire svog predstavnika koji prvi započinje igru. Zadatak učenika je doći do ploče na kojoj se nalazi papir s tekstom pisanim tiskanim slovima, bez rečeničnih znakova i interpunkcija i pokušati zapamtiti što veću količinu teksta. Nakon što učenik izvrši svoj zadatak dolazi do svoje skupine, te jednom učeniku u skupini kojemu je prethodno dodijeljena uloga zapisivača, iznosi sve što je zapamtio dok ga zapisivač zajedno s ostalim članovima skupine ispravlja ako je to potrebno. Pobjednik je ona skupina koja ima najviše zapisanog i točno ispravljenog teksta.

4.2 Jezične igre u nastavi Hrvatskoga jezika

Uživajući u igri, učenici prenose veselo raspoloženje i vedar duh na učenje i usvajanje novog nastavnog gradiva. Jezične igre omogućuju uspješno usvajanje većine nastavnih jedinica

Hrvatskoga jezika u nižim razredima osnovne škole. Kako se učenici nižih razreda osnovne škole još nalaze u razdoblju konstruktivnih operacija unutar kojih kroz igru i komunikaciju s okolinom uče oblikujući svoj način razmišljanja, na taj bi način trebalo i prilagoditi učenje nastavnih jedinica što se najuspješnije ostvaruje primjenom jezičnih igara u nastavi (Aladrović Slovaček, 2018). „Igra u nastavi znači povećanje motivacije i interesa učenika, izaziva njihovu pažnju, povećava koncentraciju, traži aktivno sudjelovanje, čini učenje zanimljivijim od tradicionalnih metoda poučavanja, što naposljetku rezultira značajnim uspjehom u učenju.“ (Pavličević-Franić, 2011, p. 41,42). Svaka igra koja se koristi u nastavi mora biti prilagođena kognitivnim sposobnostima djeteta i njegovoj kronološkoj dobi. U nižim razredima osnovne škole primjenjivanje jezičnih igara pokazuje se vrlo učinkovitim jer je u tom razdoblju svrha usvajanja jezika obogaćivanje leksika te razvijanje sposobnosti komuniciranja što jezične igre uspješno ostvaruju. Jezične igre u udžbenicima Hrvatskoga jezika vrlo su slabo zastupljene, osobito u dijelu sata koji bi trebao motivirati učenika i pripremiti ga za rad te aktivno sudjelovanje u nastavnom procesu (Aladrović Slovaček, 2018). Jezične igre trebale bi se primjenjivati u svim etapama nastavnog procesa sukladno nastavnoj cjelini koja se obrađuje ili ponavlja, no najbolje bi ih bilo primijeniti na početku sata čime se učenike intrinzično motivira i potiče na što uspješnije primanje i usvajanje novih nastavnih sadržaja (Aladrović Slovaček, 2018). Sudjelujući i učeći u igri učenici aktivno sudjeluju u nastavnom procesu. Kroz igru dijete razvija osjećaj slobode i sigurnosti. U ostvarivanju nastavnog procesa i primjeni jezičnih igara vrlo važnu ulogu ima učitelj/učiteljica koji učenicima predstavlja govorni model i jezični uzor čiji način usmenog i pismenog izražavanja učenici oponašaju. Učitelj/učiteljica je dužan/dužna učenike poučiti vrijednosti i ljepoti hrvatskoga standardnog jezika te ih motivirati za što uspješnije ovladavanje jezičnim sadržajima. Važno je da učitelji znaju na koji način i zašto se koristi neka jezična igra u nastavi te koja je svrha njezine primjene želi postići. Uspješno provođenje jezične igre uvelike ovisi o trudu i zalaganju učitelja/učiteljice koji su kreativni tvorci nastavnog procesa. Učitelj/učiteljica treba znati prepoznati i osmisliti primjerenu jezičnu igru ili aktivnost sukladno jezičnom sadržaju koji se obrađuje. Iz svega navedenog zaključujemo, da prikladna primjena jezičnih igara i aktivnosti doprinosi razvijanju jezične kompetencije, poticanju zanimanja za nastavne sadržaje u okviru nastavnog predmeta Hrvatski jezik te usvajanju jezičnih djelatnosti slušanja, govorenja, čitanja i pisanja čija primjena u kasnijem jezičnom razvoju omogućuje uspješniji način izražavanja.

5 Istraživanje

5.1 Cilj i problemi istraživanja

Osnovni cilj ovoga znanstvenoga istraživanja je ispitati koliko učitelji primarnoga obrazovanja poznaju i koriste jezične igre u svakodnevnom nastavnom procesu. Sukladno s osnovnim ciljem istraživanja, nastojalo se odgovoriti na sljedeća istraživačka pitanja:

- a) Koliko često učitelji primarnoga obrazovanja implementiraju jezične igre i aktivnosti u okviru nastavnoga predmeta Hrvatskoga jezika?
- b) Koje jezične igre i aktivnosti učitelji primarnoga obrazovanja najčešće odabiru i primjenjuju u nastavi Hrvatskoga jezika?
- c) Koji dio nastavnog procesa u okviru nastavnog predmeta Hrvatskoga jezika učitelji primarnoga obrazovanja smatraju najprimjerenijim za primjenu jezičnih igara i aktivnosti?
- d) U kojem razredu učitelji primarnoga obrazovanja najčešće koriste jezične igre i aktivnosti?

Prvim istraživačkim pitanjem nastojali su se prikupiti podaci o primjeni jezičnih igara i aktivnosti u okviru nastavnog predmeta Hrvatski jezik. Odgovorom na to istraživačko pitanje moći će se odrediti koliko pažnju učitelji razredne nastave pridaju njezinom provođenju, utjecaju na razvoj komunikacijske kompetencije i uspješnijem usvajanju jezičnih sadržaja. Drugim istraživačkim pitanjem, željelo se prikupiti podatke o jezičnim igrama koje učitelji razredne nastave provode kako bi se doznalo kojim jezičnim vještinama učitelji daju prednost. Trećim istraživačkim pitanjem željelo se provjeriti u kojoj nastavnoj etapi učitelji i učiteljice razredne nastave najčešće koriste jezične igre i aktivnosti. Četvrtim, posljednjim istraživačkim pitanjem nastojale su se prikupiti informacije o tome u kojim razredima učitelji primarnog obrazovanja smatraju da je najprimjerenije koristiti jezične igre i aktivnosti uvažavajući govorno-jezični razvoj djeteta.

Uzimajući u obzir ciljeve istraživanja na temelju pregleda literature, postavljeno je nekoliko hipoteza vezanih uz istraživačka pitanja:

H1 - pretpostavlja se da učitelji razredne nastave provode jezične igre i aktivnosti zbog zastupljenosti jezičnih igara i aktivnosti unutar kurikuluma nastavnog predmeta Hrvatskoga

jezika koji za cilj imaju praćenje kognitivnog i govorno-jezičnog razvoja svakog učenika kao i njihovog što uspješnijeg uključivanja u nastavne cjeline koje se obrađuju.

H2 - pretpostavlja se da učitelji razredne nastave koriste jezične igre i aktivnosti najčešće u motivacijskom dijelu sata. Ta hipoteza opravdava se mišljenjem o motivaciji kao dijelu nastavnoga sata koji učenika treba pripremiti na što bolje usvajanje novih nastavnih sadržaja, dajući mu poticaj, zanimanje, bolju koncentraciju te usmjeravanje pažnje za jezične sadržaje koji ga očekuju u ostatku sata i koje tek treba usvojiti.

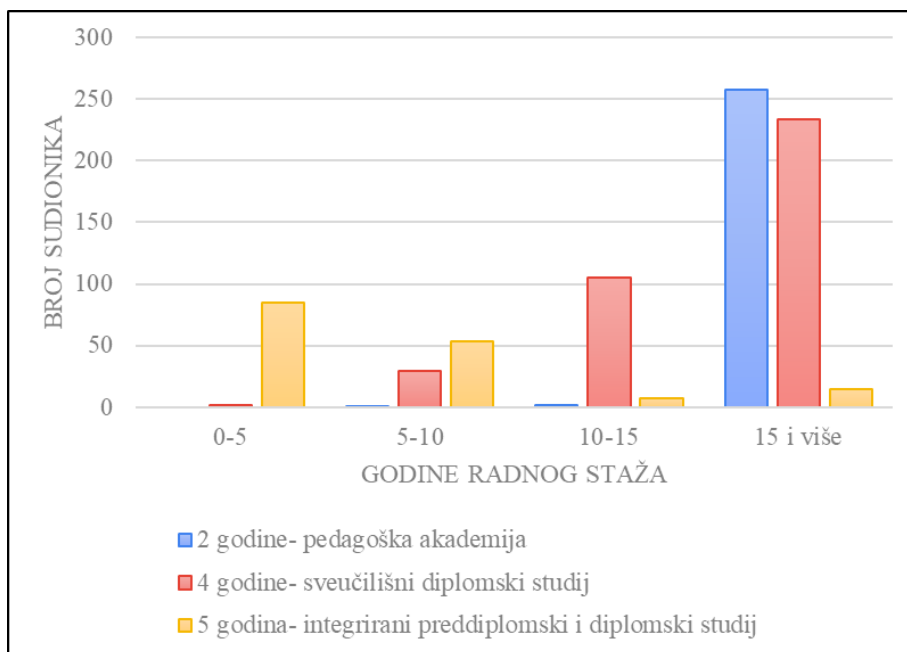
H3 - pretpostavlja da učitelji razredne nastave jezične igre i aktivnosti najčešće primjenjuju u prva dva razreda osnovne škole. Razlog tome je što djeca dolaskom u odgojno-obrazovnu instituciju još nisu spremna napustiti igru kao omiljenu aktivnost te učitelji svjesni toga najčešće odabiru jezične igre nastojeći učenike poučiti novim jezičnim sadržajima na najprimjereniji način koji odgovara djetetovom razvojnom razdoblju, kroz elemente ugone i zabave, dok su u ostala dva razreda skloniji tradicionalnijem pristupu poučavanja jezičnih sadržaja i manjoj zastupljenosti jezičnih igara i aktivnosti.

H4 - pretpostavlja se da učitelji razredne nastave najčešće u nastavi Hrvatskoga jezika primjenjuju igru govorenja zbog važnosti ovladavanja jezikom putem govora, izražavanja vlastitih misli, osjećaja i potreba.

Za provođenje ovoga istraživanja oblikovan je elektronički upitnik za učitelje primarnog obrazovanja, koji je za svrhu imao prikupljanje što više podataka o poznavanju i primjeni jezičnih igara u nastavnoj praksi. Koristeći se pitanjima otvorenoga i zatvorenoga tipa u elektroničkom upitniku nastojalo se što vjerodostojnije prikazati situaciju u osnovnim školama u Hrvatskoj, kao i kompetentnost učitelja za integraciju jezičnih igara u sklopu nastave Hrvatskoga jezika. Elektronički upitnik sastojao se od 11 pitanja. Prvi dio pitanja odnosio se na prikupljanje općenitih podataka vezanih uz spol, dob, stupanj obrazovanja, modul ili pojačani predmet koji su učitelji i učiteljice razredne nastave odabrali za vrijeme svog studiranja te godine radnog iskustva unutar školskog sustava. Drugim dijelom pitanja prikupljali su se podatci vezani uz pripadnost odgovarajućoj županiji Republike Hrvatske u kojoj se škola nalazi, primjenjivanje i poznavanje jezičnih igara i aktivnosti, razrede u kojima ispitanici jezične igre i aktivnosti najčešće koriste te dio sata unutar nastavnog predmeta Hrvatski jezik koji smatraju najprimjerenijim za njihovu upotrebu.

5.2 Opis uzorka

U istraživanju je sudjelovalo 789 ispitanika. Upitnik je bio poslan elektroničkom poštom na 745 škola iz 21 županije Republike Hrvatske (Zagrebačka, Krapinsko-zagorska, Sisačko-moslavačka, Karlovačka, Varaždinska, Koprivničko-križevačka, Bjelovarsko-bilogorska, Primorsko-goranska, Ličko-senjska, Virovitičko-podravska, Požeško-slavonska, Brodsko-posavska, Zadarska, Osječko-baranjska, Šibensko-kninska, Vukovarsko-srijemska, Splitsko-dalmatinska, Istarska, Dubrovačko-neretvanska, Međimurska i Grad Zagreb). Najveći broj ispitanika je iz Primorsko-goranske županije (99), nakon toga iz Splitsko-dalmatinske (81), Grada Zagreba (75), Varaždinske županije (61), Osječko-baranjske (59), zatim slijede Zagrebačka (49) i Međimurska (49), Krapinsko-zagorska (37), Brodsko-posavska (36), Istarska (34), Dubrovačko-neretvanska (32), Vukovarsko-srijemska (22), Požeško-slavonska (21), Bjelovarsko-bilogorska (21) i Koprivničko-križevačka (21), Virovitičko-podravska (18) i Sisačko-moslavačka (18), Šibensko-kninska (16) te Ličko-senjska županija (10) koja je imala najmanji broj ispitanika. U istraživanju je sudjelovalo 96,5 % žena i 3,5 % muškaraca što nije iznenađujući podatak jer je poznato kako se za učiteljski poziv u većoj mjeri odlučuju žene od muškaraca. Najveći broj ispitanika ima završene četiri godine sveučilišnog diplomskog studija-46,8 %, dvije godine pedagoške akademije ima završeno 33 % ispitanika i pet godina integriranog preddiplomskog i diplomskog studija ima završeno 20,3 % ispitanika. Također, najveći broj ispitanika, njih 64 % ima 15 i više godina radnog staža, 10-15 godina radnog staža ima 14,4 % ispitanika, 5 - 10 godina radnog staža ima 10,5 % ispitanika te njih 11 % ima 0-5 godina radnog iskustva. Najveći broj učitelja i učiteljica razredne nastave koji je sudjelovao u istraživanju s radnim stažem 0-5 i 5-10 godina ima završeno pet godina integriranog preddiplomskog i diplomskog studija (Slika 1). Najveći postotak učitelja i učiteljica razredne nastave koji su sudjelovali u istraživanju s radnim stažem 10-15 godina ima završene četiri godine sveučilišnog diplomskog studija, dok najveći broj ispitanika odnosno učitelja i učiteljica razredne nastave s radnim stažem od 15 i više godina ima završeno dvije godine pedagoške akademije. Vidljivo je da ove varijable nisu međusobno ovisne.

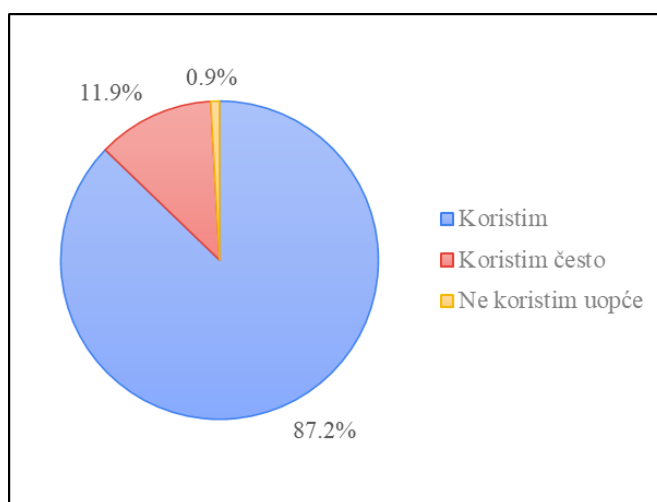
Slika 1 Ovisnost godina radnog staža i završenog stupnja obrazovanja

6 Rezultati

U ovom poglavlju analizirat će se dobiveni podatci temeljeni na provedenom istraživanju. U poglavlju 6.1 prikazat t će se rezultati vezani za učestalost korištenja jezičnih igara i aktivnosti u nastavnom procesu Hrvatskoga jezika. U poglavlju 6.2 analizirat t će se podatci dobiveni iz odgovora na pitanje o najzastupljenijim jezičnim igrama u nastavi Hrvatskoga jezika. U poglavlju 6.3 iz prikupljenih podataka analizirat će se primjena jezičnih igara i aktivnosti u različitim etapama nastavnog procesa. Završnim poglavljem 6.4 prikazat će se rezultati povezani s odgovorima na pitanje korištenja jezičnih igara i aktivnosti u razrednim odjeljenjima primarnog obrazovanja.

6.1 Učestalost korištenja jezičnih igara i aktivnosti

Prvim istraživačkim pitanjem nastojalo se ispitati učestalost korištenja jezičnih igara i aktivnosti od strane učitelja razredne nastave, odnosno ispitanika. Od ukupnog broja ispitanika, njih 688 (87,2 %) odgovorilo je potvrdno, 7 ispitanika (0,9 %) je odgovorilo da ne koristi jezične igre i aktivnosti u nastavi Hrvatskoga jezika, a njih 94 (11,9 %) odgovorilo je da jezične igre i aktivnosti u nastavi Hrvatskoga jezika koristi često (Slika 2). Time je potvrđena početna hipoteza.

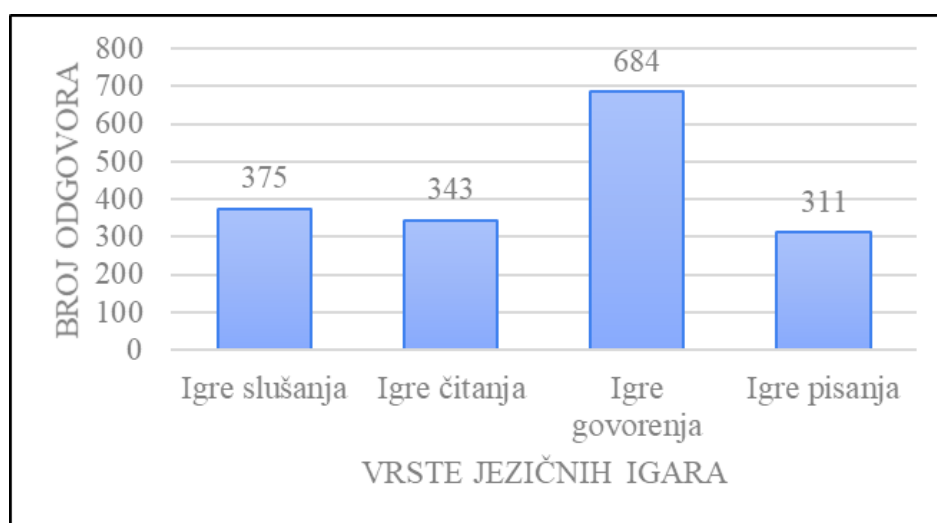

Slika 2 Postotak ispitanika o poznavanju jezičnih igara

6.2 Najzastupljenije jezične igre u nastavi Hrvatskoga jezika

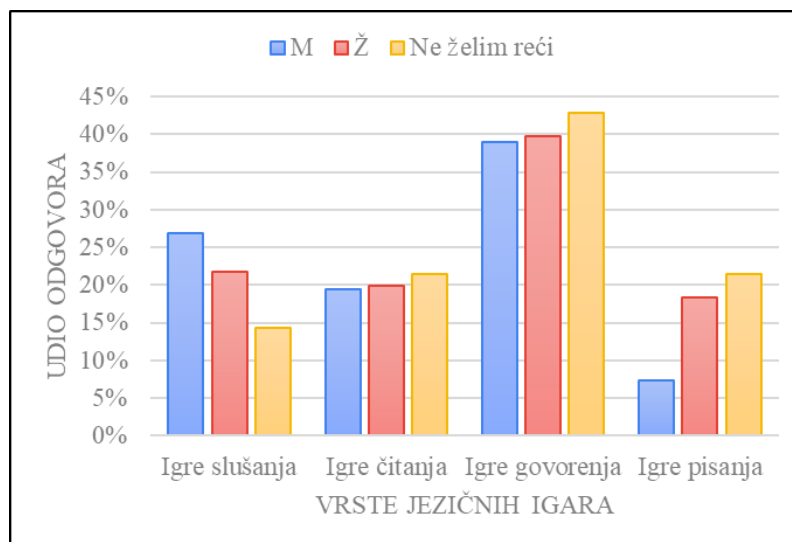
Drugim istraživačkim pitanjem ispitalo se koje jezične igre i aktivnosti učitelji primarnoga obrazovanja najčešće provode u nastavi Hrvatskoga jezika (Slika 3). Najveći broj ispitanika, njih 684 (87,1 %) u nastavi Hrvatskoga jezika najčešće primjenjuje igre govorenja, 375 (47,8

%) ispitanika najčešće koristi igre slušanja, 343 (43,7 %) igre čitanja te najmanji broj ispitanika, njih 311 (39,6 %) u nastavi Hrvatskoga jezika primjenjuju igre pisanja. Rezultati dobivenih istraživanja vezani uz veliku zastupljenost i primjenu igara govorenja mogu se tumačiti visokim stupnjem osviještenosti učitelja primarnog obrazovanja o važnosti ostvarivanja i uspostavljanja jezične komunikacije putem govora koji predstavlja temeljno sredstvo djetetova izražavanja. Postoji mogućnost i da su jezične igre govorenja više zastupljene u školskim udžbenicima što im može dati prednost pred igrama slušanja, čitanja i pisanja za čije bi osmišljavanje bila potrebna veća kreativnost i angažiranost učitelja.

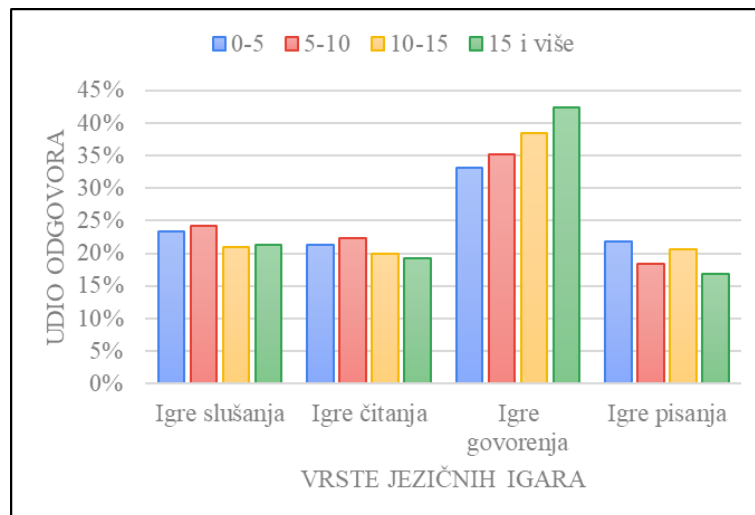
Slika 3 Postotak provođenja jezičnih igara i aktivnosti u nastavi Hrvatskoga jezika

Uzimajući u obzir postotak provođenja jezičnih igara i aktivnosti prema spolu (Slika 4), može se primijetiti da igre govorenja uz vrlo male razlike u postotcima gotovo u jednakoj mjeri koriste i učitelji (39 %) i učiteljice (40 %) razredne nastave, također u jednakoj mjeri učitelji (20 %) i učiteljice (20 %) koriste i igre čitanja. Kod igara slušanja i pisanja postoje značajnije razlike. Veći broj učitelja razredne nastave (27 %) koristi igre slušanja više od učiteljica razredne nastave (22 %), dok se na odabir igara pisanja odlučuju više učiteljice (18 %) od učitelja razredne nastave (7 %). Pokušaj pronalaska odgovora na pitanje postojanja razlika u provođenju različitih jezičnih igara prema spolu mogao bi biti predmet nekog idućeg istraživanja.

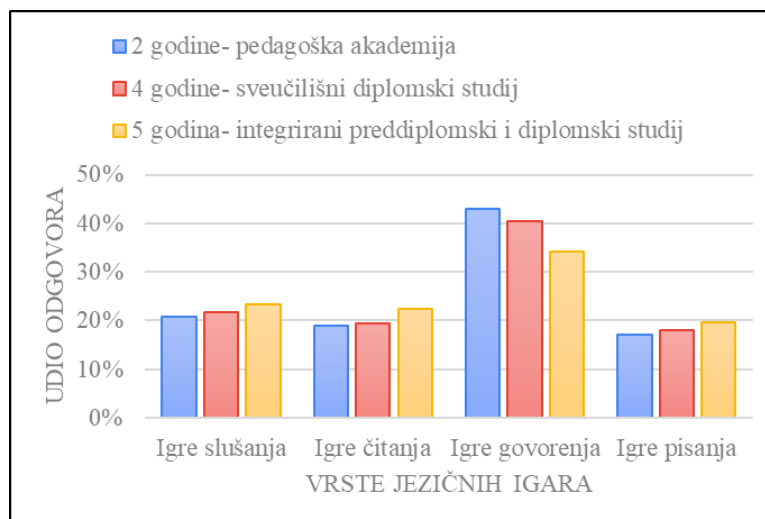
Slika 4 Postotak provođenja jezičnih igara s obzirom na spol

Promatrajući postotak provođenja jezičnih igara i aktivnosti s obzirom na godine radnog staža (Slika 5), može se primijetiti da učitelji i učiteljice razredne nastave koji imaju 0-5 godina radnog staža igre slušanja koriste gotovo u jednakoj mjeri (23 %) uz male razlike u postotcima, kao i učitelji i učiteljice s radnim stažem 5-10 godina (24 %), 10-15 godina (21 %) i 15 i više godina (21 %). Slično vrijedi i za igre čitanja. Učitelji i učiteljice s radnim stažom 0-5 godina (21 %) jezične igre čitanja primjenjuje u najvećem broju, zatim slijede učitelji i učiteljice s radnim stažom 5-10 godina (22 %), 10-15 godina (20 %) te na kraju učitelji i učiteljice s radnim stažom od 15 i više godina (19 %) koji jezične igre čitanja primjenjuju u najmanjoj mjeri. Kod igara pisanja također ne postoje značajnija odstupanja. Učitelji i učiteljice koji imaju 0-5 godina radnog staža (22 %) igre pisanja primjenjuju u najvećem postotku, zatim slijede učitelji i učiteljice s radnim stažom 10-15 godina (21 %) koji ih primjenjuju u nešto manjoj mjeri. Jezične igre pisanja u najmanjoj mjeri koriste učitelji i učiteljice koji imaju 5-10 godina radnog staža (18 %) te učitelji i učiteljice s radnim stažom od 15 i više godina (17 %). Zanimljivo je da se kod igara govorenja povećavanjem radnog iskustva učitelja i učiteljica razredne nastave, povećava i postotak njihova provođenja. Učitelji i učiteljice s radnim stažom 0-5 godina (33 %), 5-10 godina (35 %), 10-15 godina (38 %) i 15 i više godina (42 %).

Slika 5 Postotak provođenja jezičnih igara i aktivnosti s obzirom na godine radnog staža

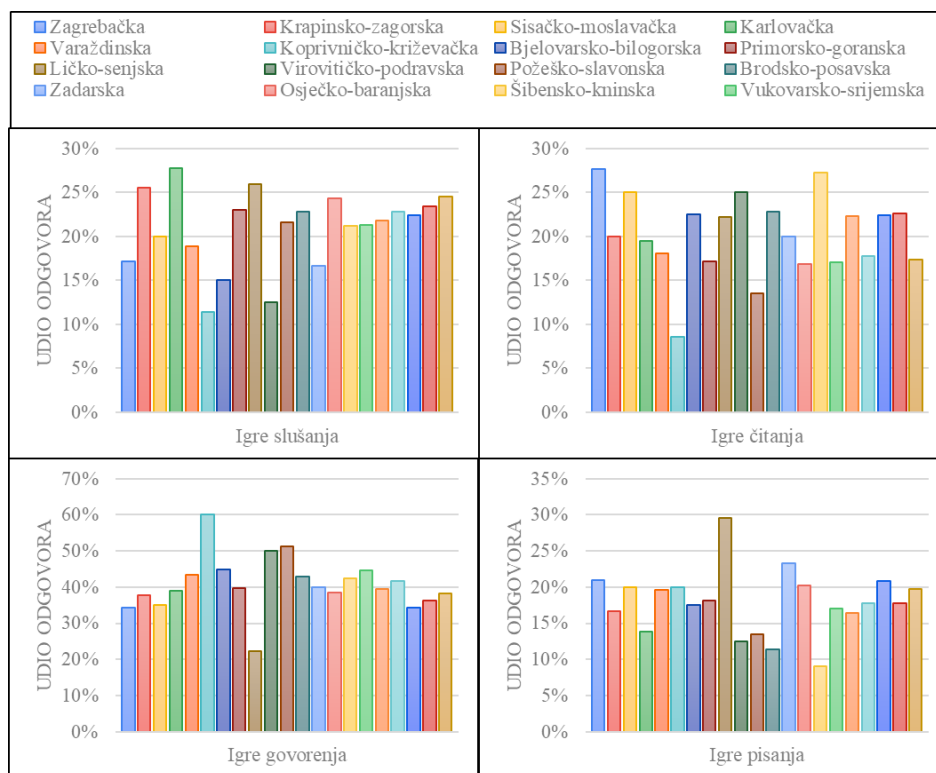
Uspoređujući završeni stupanj obrazovanja s primjenom odgovarajućih jezičnih igara i aktivnosti (Slika 6), može se primijetiti da ne postoje značajne razlike u primjeni igara slušanja. Učitelji i učiteljice razredne nastave sa završene dvije godine pedagoške akademije igre slušanja provode uz minimalne razlike u postotcima (21 %), kao i učitelji i učiteljice razredne nastave sa završene četiri godine sveučilišnog diplomskog studija (22 %) i pet godina integriranog preddiplomskog i diplomskog studija (23 %). Kod igara čitanja također nisu vidljive značajnije razlike s obzirom na završen viši stupanj obrazovanja. Učitelji i učiteljice razredne nastave sa završenom pedagoškom akademijom u trajanju od dvije godine igre čitanja provode u jednakoj mjeri (19 %) kao i učitelji i učiteljice razredne nastave sa završenim sveučilišnim diplomskim studijem u trajanju od četiri godine (19 %). U malo većem postotku igre čitanja provode učitelji i učiteljice sa završenih pet godina integriranog preddiplomskog i diplomskog studija (22 %). Igre pisanja učitelji i učiteljice razredne nastave sa završenom pedagoškom akademijom u trajanju od dvije godine provode u gotovo jednakoj mjeri (17 %) kao i učitelji i učiteljice razredne nastave sa završenim sveučilišnim diplomskim studijem u trajanju od četiri godine (18 %), dok učitelji i učiteljice razredne nastave sa završenih pet godina integriranog preddiplomskog i diplomskog studija najviše provode igre pisanja (20 %). Igre govorenja u najmanjoj mjeri (34 %) koriste učitelji i učiteljice razredne nastave sa završenih pet godina integriranog preddiplomskog i diplomskog studija, zatim učitelji i učiteljice razredne nastave sa završene četiri godine sveučilišnog diplomskog studija (40 %) te u najvećoj mjeri učitelji i učiteljice razredne nastave sa završene dvije godine pedagoške akademije (43 %). Prema dobivenim rezultatima vidljivo je da ne postoje neka značajna odstupanja o primjeni igara slušanja, govorenja, čitanja i pisanja s obzirom na završen stupanj obrazovanja.

Slika 6 Postotak provođenja jezičnih igara i aktivnosti s obzirom na završeni stupanj obrazovanja

Uvidom u rezultate istraživanja koji prikazuju provođenje jezičnih igara i aktivnosti u 21 županiji Republike Hrvatske (Slika 7), vidljivo je da učitelji i učiteljice razredne nastave s područja Karlovačke županije (28 %) najviše provode igre slušanja, zatim slijede učitelji razredne nastave iz Krapinsko-zagorske županije (26 %) i Ličko-senjske (26 %) koji jezične igre slušanja provode u jednakoj mjeri, Vukovarsko-srijemska (25 %) i grad Zagreb (25 %), Osječko-baranjska (24 %), Primorsko-goranska (23 %), nakon toga slijede Brodsko-posavska (23 %), Istarska (23 %) i Međimurska (23 %) županija koje također u jednakoj mjeri provode igre slušanja, zatim Požeško-slavonska (22 %), Splitsko-dalmatinska (22 %), Dubrovačko-neretvanska (22 %), Šibensko-kninska (21 %), Vukovarsko-srijemska (21 %), Sisačko-moslavačka (20 %), Varaždinska (19 %), Zadarska (17 %), Bjelovarsko-bilogorska (15 %), Virovitičko-podravska (13 %) i najmanji postotak provođenja igara slušanja ima Koprivničko-križevačka županija (11 %). Igre čitanja najviše provode učitelji i učiteljice razredne nastave s područja Zagrebačke županije (28 %), zatim slijedi Šibensko-kninska županija (27 %), Sisačko-moslavačka (25 %) i Virovitičko-podravska (25 %), Bjelovarsko-bilogorska (23 %), Brodsko-posavska (23 %) i Međimurska (23 %), Ličko-senjska (22 %), Splitsko-dalmatinska (22 %) i Dubrovačko-neretvanska (22 %), Krapinsko-zagorska (20 %) i Zadarska (20 %), Karlovačka (19 %), Varaždinska (18 %) i Istarska (18 %), Primorsko-goranska (17 %), Osječko-baranjska (17 %), Vukovarsko-srijemska (17 %) i grad Zagreb (17 %), Požeško-slavonska (14 %) i najmanji postotak učitelja i učiteljica razredne nastave provodi igre slušanja u Koprivničko-križevačkoj županiji (9 %). Igre govorenja najviše u nastavi Hrvatskoga jezika primjenjuju učitelji i učiteljice razredne nastave s područja Koprivničko-križevačke županije (60 %), potom

slijedi Požeško-slavonska (51 %), Virovitičko-podravska županija (50 %), Bjelovarsko-bilogorska (45 %) i Vukovarsko-srijemska (45 %), Varaždinska (43 %) i Brodsko-posavska (43 %), Šibensko-kninska (42 %) i Istarska (42 %), Primorsko-goranska (40 %) i Zadarska (40 %), Karlovačka (39 %), Osječko-baranjska (39 %) i Splitsko-dalmatinska (39 %), Krapinsko-zagorska (38 %) i grad Zagreb (38 %), Međimurska (36 %) Sisačko-moslavačka (35 %) Zagrebačka (34 %) i Dubrovačko-neretvanska (34 %), i najmanji postotak učitelja i učiteljica razredne nastave koji provode jezične igre govorenja je na području Ličko-senjske županije (22 %). Najveći postotak provođenja igri pisanja je u Ličko-senjskoj županiji (30 %), potom slijedi Zadarska županija (23 %), Zagrebačka (21 %) i Dubrovačko-neretvanska (21 %), Sisačko-moslavačka (20 %), Varaždinska (20 %), Osječko-baranjska (20 %), Koprivničko-križevačka (20 %) i grad Zagreb (20 %), Bjelovarsko-bilogorska (18 %), Primorsko-goranska (18 %), Istarska (18 %) i Međimurska (18 %), Splitsko-dalmatinska (16 %), Krapinsko-zagorska (17 %) i Vukovarsko-srijemska (17 %), Karlovačka (14 %) i Požeško-slavonska (14 %), Virovitičko-podravska (13 %), Brodsko-posavska županija (11 %) i najmanji broj učitelja i učiteljica razredne nastave primjenjuju igre pisanja u Šibensko-kninskoj županiji (9 %). Iz svega navedenog, vidljivo je da ne postoje značajnije razlike u primjenjivanju jezičnih igara i aktivnosti s obzirom na županiju u kojoj učitelji i učiteljice razredne nastave rade.

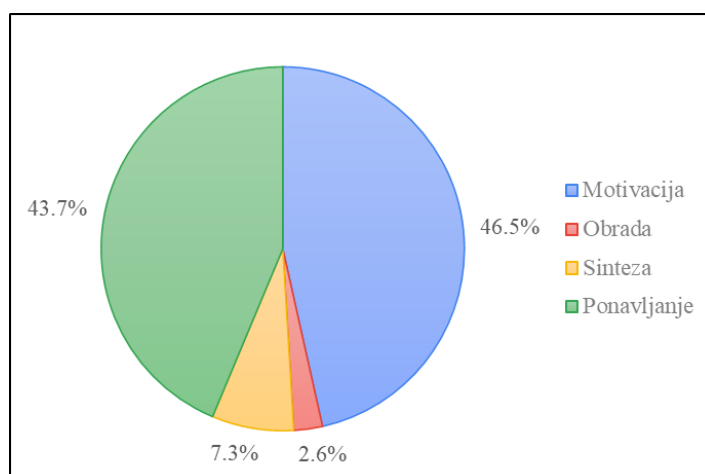

Slika 7 Postotak provođenja jezičnih igara i aktivnosti s obzirom na županiju u kojoj rade ispitani učitelji i učiteljice razredne nastave

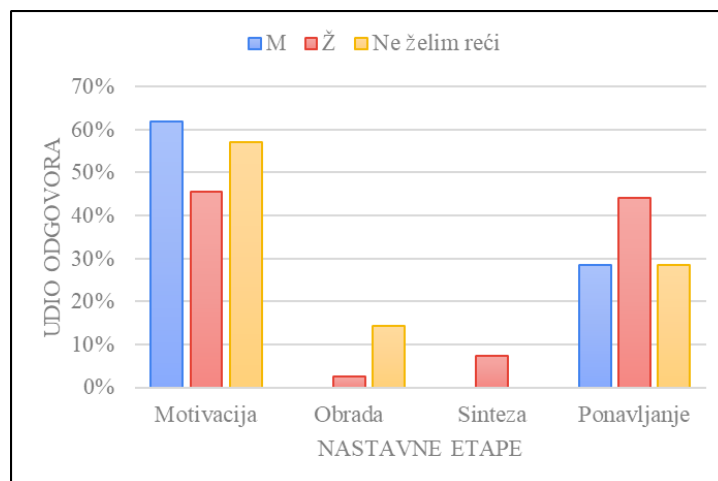
6.3 Korištenje jezičnih igara u različitim nastavnim etapama

Trećim istraživačkim pitanjem ispitivalo se u kojem dijelu nastavnog sata Hrvatskoga jezika učitelji razredne nastave najčešće upotrebljavaju odgovarajuće igre i aktivnosti za razvijanje komunikacijske kompetencije (Slika 8). Najveći broj ispitanika, njih 364 (46,4 %) provodi jezične igre i aktivnosti u motivacijskom dijelu sata, 343 (43,7 %) ispitanika jezične igre i aktivnosti provodi prilikom ponavljanja prethodno usvojenog gradiva, 57 (7,3 %) ispitanika jezične igre i aktivnosti provodi prilikom ponavljanja prethodno usvojenog gradiva, 57 (7,3 %) ispitanika jezične igre i aktivnosti provodi u sintezi te 21 (2,7 %) ispitanik primjenjuje jezične igre i aktivnosti u nastavi Hrvatskoga jezika prilikom obrade i usvajanja novog nastavnoga gradiva.

Proučavajući rezultate istraživanja i uspoređujući učestalost provođenja jezičnih igara i aktivnosti u etapama nastavnog sata Hrvatskoga jezika s obzirom na spol (Slika 9) dobiven je podatak da učitelji razredne nastave jezične igre i aktivnosti primjenjuju u motivacijskom dijelu sata više (62 %) od učiteljica razredne nastave (46 %). Zanimljiv je i podatak da učitelji razredne nastave ne provode jezične igre i aktivnosti prilikom obrade i sinteze nastavnog gradiva, dok učiteljice razredne nastave, iako u malom broju provode jezične igre i aktivnosti prilikom obrade (3 %) i sinteze (7 %) novog gradiva na satu Hrvatskoga jezika. Prilikom ponavljanja i usavršavanja naučenog nastavnog gradiva na satu Hrvatskoga jezika učiteljice razredne nastave u većoj mjeri koriste jezične igre (44 %), od učitelja razredne nastave koji u ponavljanju manje primjenjuju jezične igre i aktivnosti (29 %). Mogući uzrok razlika kod učitelja i učiteljica razredne nastave u provođenju jezičnih igara i aktivnosti u nastavnim etapama ponavljanja, obrade, sinteze i motivacije mogao bi biti područje zanimanja nekog drugog znanstvenog rada.

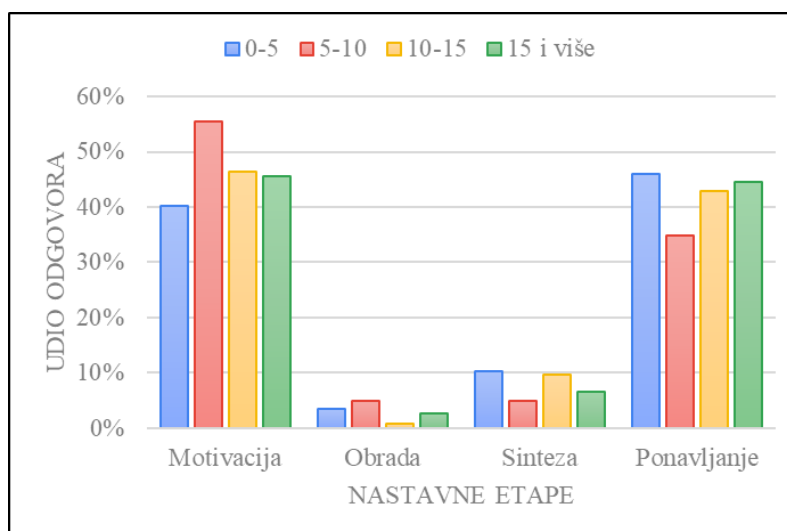
Slika 8 Postotak provođenja jezičnih i igara i aktivnosti u etapama nastavnog sata Hrvatskoga jezika

Slika 9 Provođenje jezičnih igara i aktivnosti po nastavnim etapama s obzirom na spol

Uspoređujući dijelove nastavnog sata Hrvatskoga jezika; motivacija, obrada, sinteza i ponavljanja i učestalost primjene jezičnih igara i aktivnosti u svakoj pojedinoj etapi s obzirom na godine radnog staža učitelja i učiteljica razredne nastave (Slika 10) dobiveni su sljedeći rezultati: učitelji i učiteljice razredne nastave koji imaju 5-10 godina radnog staža u najvećoj mjeri koriste jezične igre i aktivnosti u motivacijskom dijelu sata (55 %), zatim slijede učitelji i učiteljice koji imaju 10-15 godina radnog staža (46 %) i učitelji i učiteljice razredne nastave s 15 i više godina radnog staža (46 %), a učitelji i učiteljice koji imaju 0-5 godina radnog staža jezične igre i aktivnosti u motivacijskom dijelu sata primjenjuju u najmanjoj mjeri (40 %). Prilikom obrade novog nastavnog gradiva učitelji i učiteljice razredne nastave koji imaju 5-10 godina radnog staža u najvećoj mjeri koriste jezične igre i aktivnosti (5 %), potom slijede učitelji i učiteljice razredne nastave koji imaju 0-5 godina radnog staža (3 %) i učitelji razredne nastave koji imaju 15 i više godina radnog staža (3 %) te u najmanjoj mjeri jezične igre i aktivnosti prilikom obrade novog nastavnog gradiva koriste učitelji i učiteljice razredne nastave koji imaju 10-15 godina radnog staža (1 %). Učitelji i učiteljice razredne nastave koji imaju 0-5 godina radnog staža u dijelu nastavnog sata koji se zove sinteza u najvećoj mjeri koriste jezične igre i aktivnosti (10 %) kao i učitelji i učiteljice razredne nastave koji imaju 10-15 godina radnog staža (10 %), nakon toga učitelji i učiteljice koji imaju 15 i više godina radnog staža (7 %), dok učitelji i učiteljice razredne nastave s radnim stažem od 5-10 godina u najmanjoj mjeri primjenjuju jezične igre i aktivnosti u dijelu nastavnoga sata Hrvatskoga jezika koji se zove sinteza (5 %). Prilikom ponavljanja naučenog i usvojenog nastavnoga gradiva učitelji i učiteljice razredne nastave koji imaju 0-5 godina radnog staža najviše koriste jezične igre i aktivnosti (46 %), zatim slijede učitelji i učiteljice razredne nastave koji imaju 15 i više godina radnog staža (45 %), nakon toga učitelji i učiteljice koji imaju 10-15 godina radnog staža

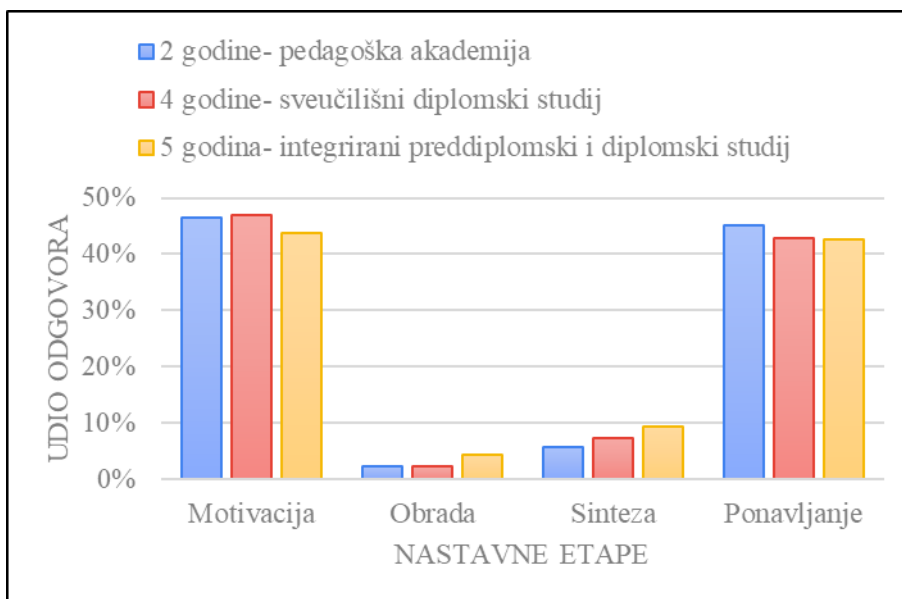
(43 %) i na kraju učitelji i učiteljice razredne nastave koji imaju 5-10 godina radnog staža u najmanjoj mjeri koriste jezične igre i aktivnosti u etapi ponavljanja nastavnog sata Hrvatskoga jezika (35 %). Razlike u provođenju jezičnih igara i aktivnosti u pojedinim etapama Hrvatskoga jezika; motivaciji, obradi, ponavljanju i sintezi nisu značajne.

Slika 10 Postotak provođenja jezičnih igara i aktivnosti po nastavnim etapama s obzirom na godine radnog staža

Uvidom u rezultate istraživanja koji pokazuju primjenu jezičnih igara i aktivnosti u etapama nastavnog sata Hrvatskoga jezika; motivacija, obrada, sinteza i ponavljanje s obzirom na završeni stupanj obrazovanja (Slika 11) dobiveni su sljedeći podatci: učitelji i učiteljice razredne nastave sa završene dvije godine pedagoške akademije jezične igre i aktivnosti najčešće primjenjuju u motivacijskom dijelu sata Hrvatskoga jezika (47 %), jednako kao i učitelji i učiteljice razredne nastave sa završene četiri godine sveučilišnog diplomskog studija (47 %), dok učitelji i učiteljice razredne nastave sa završenih pet godina integriranog preddiplomskog i diplomskog studija jezične igre i aktivnosti u motivacijskom dijelu sata Hrvatskoga jezika koriste u manjoj mjeri (44 %). Prilikom obrade novog nastavnog gradiva učitelji i učiteljice razredne nastave sa završenih pet godina integriranog preddiplomskog i diplomskog studija jezične igre i aktivnosti koriste u većoj mjeri (4 %) od učitelja i učiteljica razredne nastave sa završene dvije godine pedagoške akademije (2 %) i završene četiri godine sveučilišnog diplomskog studija (2 %). U dijelu nastavnog sata Hrvatskoga jezika koji se zove sinteza vidljivo je da učitelji i učiteljice razredne nastave sa završenih pet godina integriranog preddiplomskog i diplomskog studija jezične igre i aktivnosti u nastavi Hrvatskoga jezika primjenjuju u većoj mjeri (9 %) od učitelja i učiteljica razredne nastave sa završene četiri godine sveučilišnog diplomskog studija (7 %) i učitelja i učiteljica razredne nastave za završene dvije

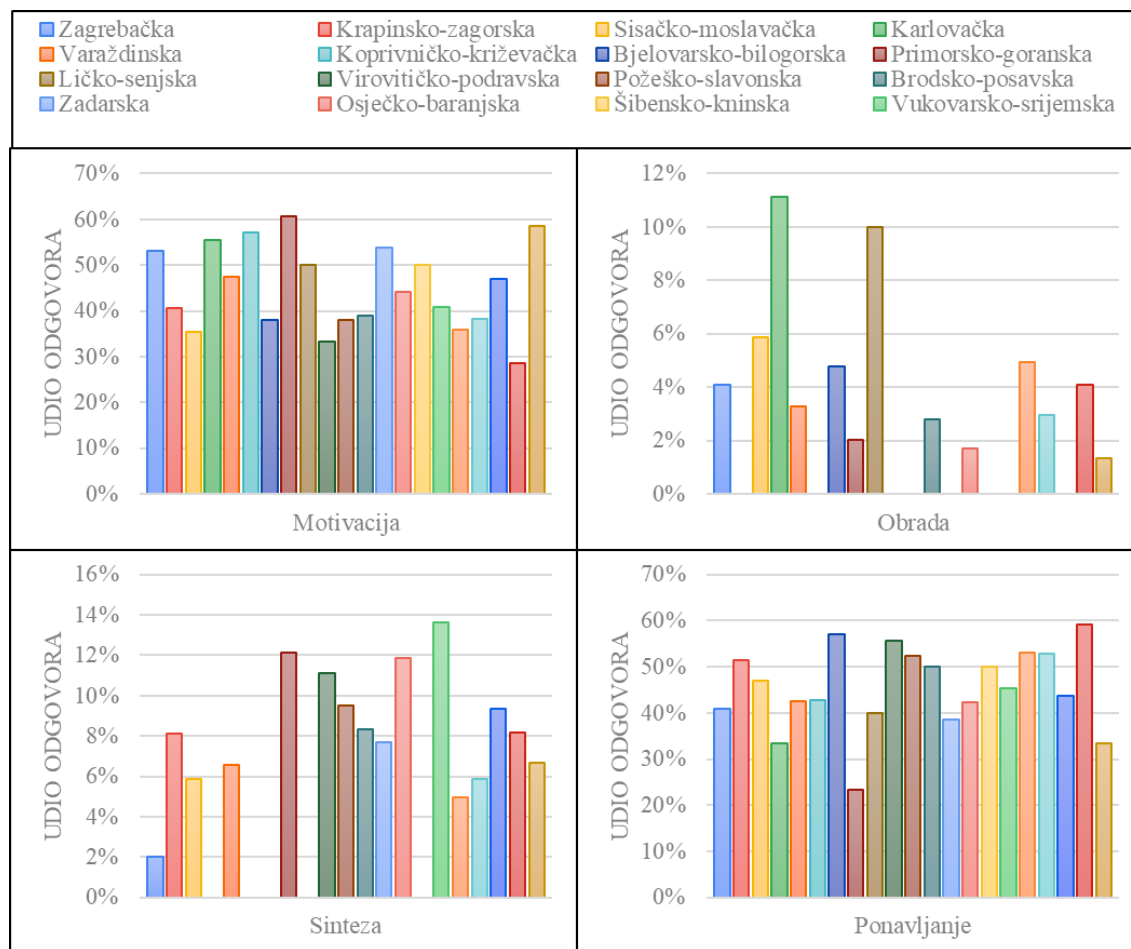
godine pedagoške akademije (6 %). U nastavnoj etapi Hrvatskoga jezika, ponavljanju vidljivo je da učitelji i učiteljice razredne nastave sa završene dvije godine pedagoške akademije jezične igre i aktivnosti koriste u većoj mjeri (45 %), od učitelja i učiteljica razredne nastave sa završene četiri godine sveučilišnog diplomskog studija (43 %) i pet godina integriranog preddiplomskog i diplomskog studija (43 %). Na temelju analiziranih podataka možemo zaključiti da ne postoje značajne razlike koje bi mogle ukazivati na povezanost primjene jezičnih igara i aktivnosti u nastavnim etapama Hrvatskoga jezika sa završenim stupnjem obrazovanja.

Slika 11 Postotak provođenja jezičnih igara i aktivnosti po nastavnim etapama s obzirom na završeni stupanj obrazovanja

Proučavajući rezultate istraživanja i primjenu jezičnih igara i aktivnosti u odgovarajućim nastavnim etapama Hrvatskoga jezika s obzirom na županije Republike Hrvatske u kojem učitelji i učiteljice razredne nastave rade i djeluju (Slika 12) dobiveni su sljedeći rezultati: najveći broj učitelja i učiteljica razredne nastave s područja Primorsko-goranske županije (61 %) jezične igre i aktivnosti primjenjuje u motivacijskom dijelu nastavnog sata Hrvatskoga jezika, zatim slijedi grad Zagreb (59 %) u kojem učitelji i učiteljice razredne nastave jezične igre i aktivnosti u motivacijskom dijelu nastavnog sata Hrvatskoga jezika primjenjuju u nešto manjoj mjeri, nakon toga Koprivničko-križevačka (57 %), Karlovačka županija (56 %), Zadarska županija (54 %), Zagrebačka županija (53 %), Ličko-senjska (50 %) i Šibensko-kninska (50 %), Varaždinska (48 %), Dubrovačko-neretvanska (47 %), Osječko-baranjska (44 %), Krapinsko-zagorska (41 %) i Vukovarsko-srijemska (41 %), Brodsko-posavska (39 %), Bjelovarsko-bilogorska (38 %), Požeško-slavonska (38 %), Istarska (38 %), Splitsko-dalmatinska (36 %), Sisačko-moslavačka (35 %), Virovitičko-podravska (33 %) i Međimurska

županija u kojoj učitelji i učiteljice razredne nastave jezične igre i aktivnosti u motivacijskom dijelu sata provode u najmanjoj mjeri (29 %). Prilikom obrade nastavnog gradiva na satu Hrvatskoga jezika jezične igre i aktivnosti primjenjuje najveći broj učitelja i učiteljica razredne nastave s područja Karlovačke županije (11 %), zatim slijedi Ličko-senjska (10 %), Sisačko-moslavačka (6 %), Bjelovarsko-bilogorska (5 %), Splitsko-dalmatinska (5 %), Zagrebačka (4 %) i Međimurska (4 %), Brodsko-posavska (3 %), Varaždinska (3 %) i Istarska (3 %), Primorsko-goranska (2 %) i Osječko-baranjska (2 %), grad Zagreb (1 %) dok učitelji i učiteljice razredne nastave s područja Krapinsko-zagorske, Koprivničko-križevačke, Virovitičko-podravске, Požeško-slavonske, Zadarske, Šibensko-kninske, Vukovarsko-srijemske i Dubrovačko-neretvanske županije uopće ne provode jezične igre i aktivnosti prilikom obrade novog nastavnog gradiva na satu Hrvatskoga jezika. U nastavnoj etapi Hrvatskoga jezika, sintezi, prikupljanjem podataka o primjeni jezičnih igara i aktivnosti u županijama Republike Hrvatske dobiveni su sljedeći podatci. Učitelji i učiteljice razredne nastave jezične igre i aktivnosti u nastavnoj etapi Hrvatskog jezika koja se zove sinteza najviše primjenjuju u Šibensko-kninskoj županiji (14 %), zatim u Osječko-baranjskoj (12 %) i Primorsko-goranskoj (12 %), Virovitičko-podravskoj (11 %), Požeško-slavonskoj (10 %), Dubrovačko-neretvanskoj (9 %), Krapinsko-zagorskoj (8 %), Brodsko-posavskoj (8 %), Zadarskoj (8 %), Međimurskoj (8 %), Varaždinskoj (7 %) i grad Zagrebu (7 %), Sisačko-moslavačkoj (6 %) i Istarskoj (6 %), Splitsko-dalmatinskoj (5 %), Zagrebačkoj (2 %), dok učitelji i učiteljice razredne nastave s područja Karlovačke, Koprivničko-križevačke, Bjelovarsko-bilogorske, Ličko-senjske i Šibensko-kninske u sintezi nastavnog sata Hrvatskoga jezika uopće ne provode jezične igre i aktivnosti. Učitelji i učiteljice razredne nastave jezične igre i aktivnosti u nastavnoj etapi ponavljanja najviše primjenjuju na području Međimurske županije (59 %), zatim na područjima Bjelovarsko-bilogorske (57 %), Virovitičko-podravске (56 %), Splitsko-dalmatinske (53 %) i Istarske (53 %), Požeško-slavonske (52 %), Krapinsko-zagorske (51 %), Brodsko-posavske (50 %) i Šibensko-kninske (50 %), Sisačko-moslavačke (47 %), Vukovarsko-srijemske (45 %), Dubrovačko-neretvanske (44 %), Varaždinske (43 %) i Koprivničko-križevačke (43 %), Osječko-baranjske (42 %), Zagrebačke (41 %), Ličko-senjska (40 %), Zadarska (38 %), Karlovačka (33 %) i grad Zagreb (33 %) te najmanji broj jezičnih igara i aktivnosti u nastavnoj etapi ponavljanja primjenjuju učitelji i učiteljice razredne nastave s područja Primorsko-goranske županije (23 %).

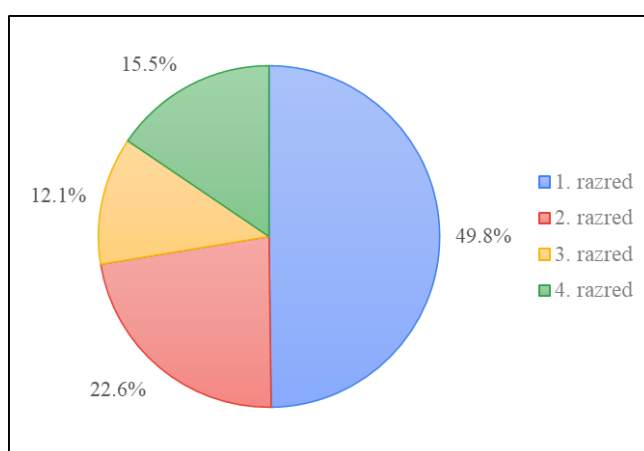

Slika 12 Postotak provođenja jezičnih igara i aktivnosti po nastavnim etapama s obzirom na županiju u kojoj rade ispitanici učitelji i učiteljice razredne nastave

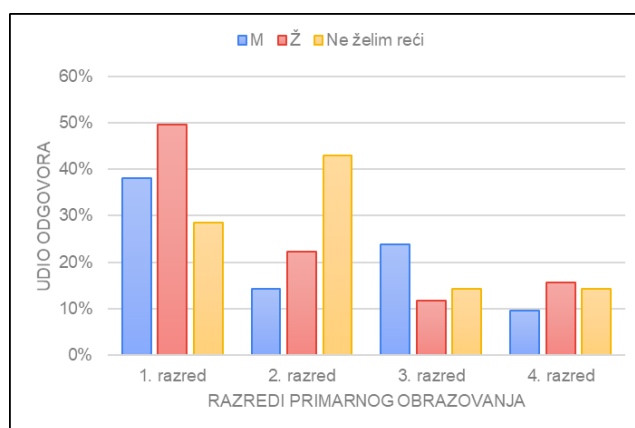
6.4 Korištenje jezičnih igara u razrednim odjeljenjima primarnog obrazovanja

Četvrtim istraživačkim pitanjem nastojali su se prikupiti podatci o tome u kojim razredima učitelji razredne nastave najčešće provode jezične igre i aktivnosti (Slika 13). Najveći broj ispitanika, njih 388 (49,7 %) jezične igre i aktivnosti provodi u 1. razredu osnovne škole, 176 (22,5 %) ispitanika jezične igre i aktivnosti provodi u 2. razredu osnovne škole, 122 (15,6 %) jezične igre i aktivnosti provodi u 4. razredu osnovne škole i najmanji broj ispitanika, njih 95 (12,2 %) jezične igre i aktivnosti provodi u 3. razredu osnovne škole. Može se pretpostaviti da je tome tako zato što učitelji i učiteljice razredne nastave smatraju da je djeci po dolasku u školu najbolje pristupiti sa stajalište igre kao njihove prirodne aktivnosti koja će im omogućiti što slobodnije izražavanje putem jezika i ovladavanje komunikacijskim sposobnostima koje su ključne za njihov daljnji jezični razvoj. Uzimajući u obzir postotak provođenja jezičnih igara i aktivnosti u 1., 2., 3. i 4. razredu osnovne škole s obzirom na spol (Slika 14) mogu se iznijeti sljedeći rezultati: učiteljice razredne nastave u 1. razredu osnovne škole u većem postotku

primjenjuju jezične igre i aktivnosti (50 %) od učitelja razredne nastave koji jezične igre i aktivnosti u 1. razredu osnovne škole primjenjuju u manjoj mjeri (38 %). Također, u 2. razredu osnovne škole učiteljice razredne nastave provode više jezičnih igara i aktivnosti (22 %) od učitelja razredne nastave (14 %). Zanimljivo je da u 3. razredu učitelji razredne nastave provode više jezičnih igara i aktivnosti (24 %) od učiteljica razredne nastave (12 %), dok u 4. razredu osnovne škole ponovno učiteljice razredne nastave jezične igre i aktivnosti provode više (16 %) od učitelja razredne nastave (10 %). Iz dobivenih podataka vidljivo je da nema značajnih odstupanja te da učitelji i učiteljice razredne nastave u gotovo jednakom omjeru primjenjuju jezične igre i aktivnosti u svim razredima primarnog obrazovanja.

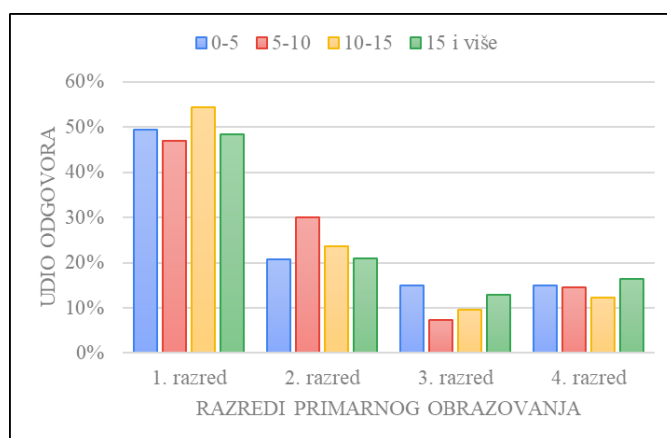
Slika 13 Postotak provođenja jezičnih igara i aktivnosti po razrednim primarnog obrazovanja

Slika 14 Postotak provođenja jezičnih igara i aktivnosti po razredima primarnog obrazovanja s obzirom na spol

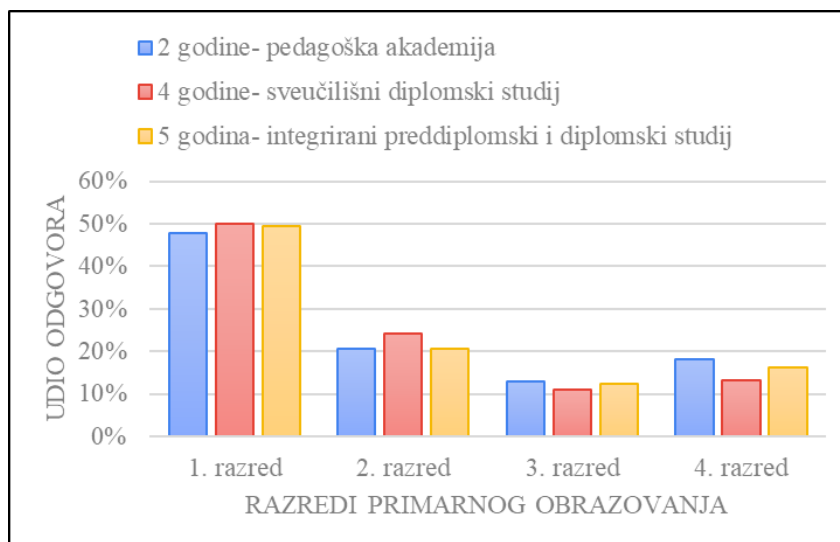
Uspoređujući provođenje jezičnih igara i aktivnosti u pojedinim razredima primarnog obrazovanja s obzirom na radni staž učitelja i učiteljica razredne nastave (Slika 15) dobiveni su sljedeći podatci. Učitelji i učiteljice razredne nastave s radnim stažom 10-15 godina primjenjuju

najviše jezičnih igara i aktivnosti u 1.razredu osnovne škole (54 %), učitelji i učiteljice razredne nastave s radnim stažom od 0-5 godina jezične igre i aktivnosti u 1. razredu osnovne škole primjenjuju u manjoj mjeri (49 %) kao i učitelji i učiteljice razredne nastave s radnim stažom od 15 i više godina (48 %). U najmanjoj mjeri jezične igre i aktivnosti u 1. razredu osnovne škole primjenjuju učitelji i učiteljice razredne nastave s radnim stažem 5-10 godina (47 %). Jezične igre i aktivnosti u 2. razredu osnovne škole najviše primjenjuju učitelji i učiteljice razredne nastave s radnim stažem 5-10 godina (30 %). U manjoj mjeri jezične igre i aktivnosti u 2. razredu osnovne škole primjenjuju učitelji i učiteljice razredne nastave s radnim stažom 10-15 godina (24 %) te u najmanjoj mjeri jezične igre i aktivnosti u 2. razredu osnovne škole primjenjuju učitelji i učiteljice razredne nastave s radnim stažom 0 do 5 (21 %) i 15 i više godina (21 %). Učitelji i učiteljice razredne nastave s radnim stažom 0-5 godina u najviše provode jezične igre i aktivnosti u 3. razredu osnovne škole (15 %), zatim slijede učitelji i učiteljice razredne nastave s radnim stažom od 15 i više godina koji jezične igre i aktivnosti u 3. razredu provode u nešto manjoj mjeri (13 %) te nakon toga učitelji i učiteljice razredne nastave s radnim stažom 10-15 godina (10 %). U najmanjoj mjeri jezične igre i aktivnosti u 3. razredu osnovne škole primjenjuju učitelji i učiteljice razredne nastave s radnim stažom 5-10 godina (7 %). U 4. razredu osnovne škole najviše jezičnih igara i aktivnosti provode učitelji i učiteljice razredne nastave s radnim stažom od 15 i više godina (16 %), nakon kojih slijede učitelji i učiteljice razredne nastave s radnim stažem 0-5 godina (15 %) i učitelji i učiteljice razredne nastave s radnim stažom 5-10 godina (14 %). U najmanjoj mjeri jezične igre i aktivnosti u 4. razredu osnovne škole primjenjuju učitelji i učiteljice s radnim stažom 10-15 godina (12 %). Iz priloženih podataka vidljivo je da nema značajnijih odstupanja u primjeni jezičnih igara i aktivnosti u pojedinim razredima primarnog obrazovanja s obzirom na godine radnog staža.

Slika 15 Postotak provođenja jezičnih igara i aktivnosti po razredima primarnog obrazovanja s obzirom na godine radnog staža

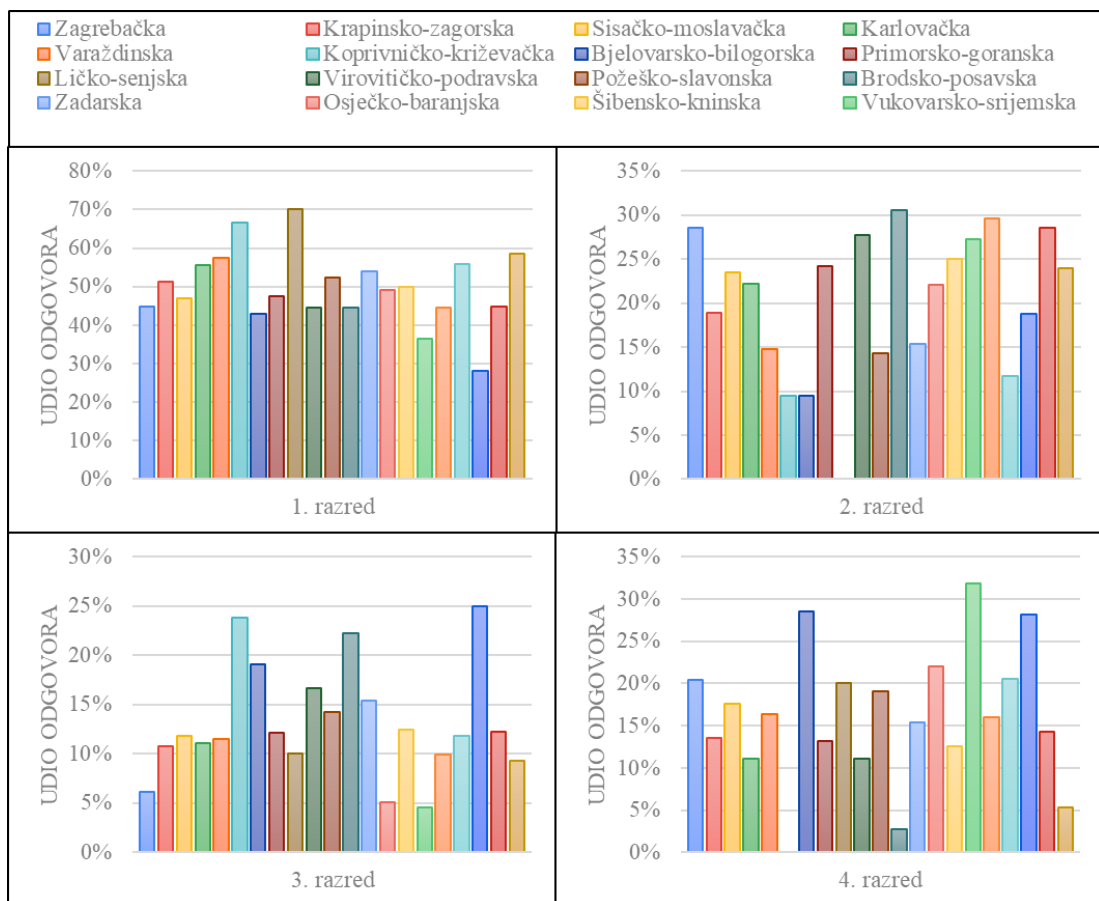
Proučavajući prikupljene rezultate istraživanja i uspoređujući korištenje jezičnih igara i aktivnosti u 1., 2., 3. i 4. razredu osnovne škole s obzirom na završeni stupanj obrazovanja vidljivi (Slika 16) su sljedeći podaci. Učitelji i učiteljice razredne nastave sa završene četiri godine sveučilišnog diplomskog studija u 1. razredu osnovne škole primjenjuju najviše jezičnih igara i aktivnosti (50 %), nakon kojih slijede učitelji i učiteljice razredne nastave sa završenih pet godina integriranog preddiplomskog i diplomskog studija (49 %) te učitelji i učiteljice razredne nastave sa završene dvije godine pedagoške akademije koji jezične igre i aktivnosti u 1. razredu osnovne škole primjenjuju u najmanjoj mjeri (48 %). U 2. razredu osnovne škole učitelji i učiteljice razredne nastave sa završene četiri godine sveučilišnog diplomskog studija provode najviše jezičnih igara i aktivnosti (24 %). U jednakoj mjeri jezične igre i aktivnosti u 2. razredu osnovne škole provode i učitelji i učiteljice razredne nastave sa završene dvije godine pedagoške akademije (21 %) i završenih pet godina integriranog preddiplomskog i diplomskog studija (21 %). Jezične igre i aktivnosti u 3. razredu osnovne škole najviše primjenjuju učitelji i učiteljice razredne nastave sa završene dvije godine pedagoške akademije (13 %) i završenih pet godina integriranog preddiplomskog i diplomskog studija (13 %), dok u najmanjoj mjeri jezične igre i aktivnosti u 3. razredu provode učitelji i učiteljice razredne nastave sa završene četiri godine sveučilišnog diplomskog studija (11 %). Učitelji i učiteljice razredne nastave sa završene dvije godine pedagoške akademije u 4. razredu osnovne škole koriste najviše jezičnih igara i aktivnosti (18 %), zatim slijede učitelji i učiteljice razredne nastave sa završenih pet godina integriranog preddiplomskog i diplomskog studija (16 %) te učitelji i učiteljice razredne nastave sa završene četiri godine sveučilišnog diplomskog studija koji jezične igre i aktivnosti u 4. razredu osnovne škole primjenjuju u najmanjoj mjeri (13 %). Iz prikupljenih podataka vidljivo je da ne postoje značajna odstupanja u primjeni jezičnih igara i aktivnosti s obzirom na završeni stupanj obrazovanja učitelja i učiteljica razredne nastave.

Slika 16 Postotak provođenja jezičnih igara i aktivnosti po razredima primarnog obrazovanja s obzirom na završeni stupanj obrazovanja

Uzimajući u obzir postotak provođenja jezičnih igara i aktivnosti u 1., 2., 3. i 4. razredu osnovne škole s obzirom na županiju u kojem učitelji i učiteljice razredne nastave djeluju (Slika 17) mogu se iznijeti sljedeći podaci. Učitelji i učiteljice razredne nastave s područja Ličko-senjske županije u 1. razredu osnovne škole primjenjuju najviše jezičnih igara (70 %), zatim slijede učitelji i učiteljice razredne nastave s područja Koprivničko-križevačke županije (67 %), grada Zagreba (59 %), Varaždinske (57 %), Istarske (56 %) i Karlovačke (56 %), Zadarske (54 %), Požeško-slavonske (52 %), Krapinsko-zagorske (51 %), Šibensko-kninske (50 %), Osječko-baranjske (49 %), Sisačko-moslavačke (47 %) i Primorsko-goranske (47 %), Međimurske (45 %) i Zagrebačke (45 %), Virovitičko-podravske (44 %), Brodsko-posavske (44 %) i Splitsko-dalmatinske (44 %), Bjelovarsko-bilogorske (43 %), Vukovarsko-srijemske (36 %) te Dubrovačko-neretvanska županija u kojoj učitelji i učiteljice razredne nastave u 1. razredu osnovne škole najmanje provode jezične igre i aktivnosti (28 %). Jezične igre i aktivnosti u 2. razredu osnovne škole najviše provode učitelji i učiteljice razredne nastave s područja Brodsko-posavske županije (31 %), nakon kojih slijede učitelji i učiteljice razredne nastave s područja Splitsko-dalmatinske županije (30 %), Međimurske (29 %) i Zagrebačke županije (29 %), Virovitičko-podravske (28 %), Vukovarsko-srijemske (27 %), Šibensko-kninske (25 %), Sisačko-moslavačke (24 %), Primorsko-goranske (24 %) i grada Zagreba (24 %), Osječko-baranjske (22 %) i Karlovačke (22 %), Krapinsko-zagorske (19 %) i Dubrovačko-neretvanske (19 %), Varaždinske (15 %) i Zadarske (15 %), Požeško-slavonske (14 %), Istarska (12 %). Najmanje jezičnih igara i aktivnosti u 2. razredu osnovne škole koristi se u Koprivničko-križevačkoj (10 %) i Bjelovarsko-bilogorskoj (10 %) županiji, dok se u Ličko-

senjskoj županiji jezične igre i aktivnosti u 2. razredu osnovne škole uopće ne primjenjuju. U 3. razredu osnovne škole najviše jezičnih igara i aktivnosti primjenjuju učitelji i učiteljice razredne nastave s područja Dubrovačko-neretvanske županije (25 %), zatim slijede učitelji i učiteljice razredne nastave s područja Koprivničko-križevačke županije (24 %), Brodsko-posavska (22 %), Bjelovarsko-bilogorska (19 %), Virovitičko-podravska (17 %), Zadarska (15 %), Požeško-slavonska (14 %), Šibensko-kninska (13 %), Istarska (12 %), Međimurska (12 %), Primorsko-goranska (12 %) i Sisačko-moslavačka (12 %), Krapinsko-zagorska (11 %), Karlovačka (11 %) i Varaždinska (11 %), Ličko-senjska (10 %) i Splitsko-dalmatinska (10 %), grad Zagreb (9 %), Zagrebačka (6 %) te Vukovarsko-srijemska županija u kojoj učitelji i učiteljice razredne nastave u 3. razredu osnovne škole najmanje provode jezične igre i aktivnosti (5 %). Jezične igre i aktivnosti u 4. razredu osnovne škole najviše provode učitelji i učiteljice razredne nastave s područja Vukovarsko-srijemske županije (32 %), nakon kojih slijede učitelji i učiteljice razredne nastave s područja Bjelovarsko-bilogorske županije (29 %), Dubrovačko-neretvanske (28 %), Osječko-baranjske (22 %), Istarske (21 %), Zagrebačke (20 %), Ličko-senjske (20 %), Požeško-slavonske (19 %), Sisačko-moslavačke (18 %), Varaždinske (16 %) i Splitsko-dalmatinske (16 %), Zadarske (15 %), Međimurske (14 %) i Krapinsko-zagorske (14 %), Šibensko-kninske (13 %) i Primorsko-goranske (14 %), Virovitičko-podravske (11 %), Karlovačke (11 %), grada Zagreba (5 %) i Brodsko-posavske (3 %). U Koprivničko-križevačkoj županiji učitelji i učiteljice razredne nastave uopće ne provode jezične igre i aktivnosti u 4. razredu osnovne škole.

Slika 17 Postotak provođenja jezičnih igara i aktivnosti po razredima primarnog obrazovanja s obzirom na županiju u kojoj rade ispitani učitelji i učiteljice razredne nastave

7 Diskusija i implikacije

U ovom se poglavlju raspravlja o rezultatima vezanim uz svako istraživačko pitanje. U poglavlju 7.1 raspravljat će se o učestalosti korištenja jezičnih igara i aktivnosti u okviru nastavnog sata Hrvatskoga jezika, u poglavlju 7.2 raspravljat će se o najzastupljenijim jezičnim igrama i aktivnostima u nastavi Hrvatskoga jezika, u poglavlju 7.3 raspravljat će se o rezultatima vezanim uz primjenu jezičnih igara i aktivnosti u različitim nastavnim etapama Hrvatskoga jezika te u završnom poglavlju 7.4 raspravljat će se o dobivenim rezultatima vezanim uz korištenje jezičnih igara i aktivnosti u razrednim odjeljenjima primarnoga obrazovanja.

7.1 Učestalost korištenja jezičnih igara i aktivnosti

Rezultati vezani uz istraživačko pitanje o učestalosti korištenja jezičnih igara i aktivnosti pokazuju da velika većina učitelja i učiteljica primarnoga obrazovanja jezičnu igru u nastavi Hrvatskoga jezika koristi često ili vrlo često, dok vrlo mali postotak učitelja i učiteljica razredne nastave u nastavi Hrvatskoga jezika uopće ne koristi jezičnu igru. Zanimljiv je podatak da je jedan dio učitelja i učiteljica primarnoga obrazovanja koji jezičnu igru ne primjenjuje u nastavi Hrvatskoga jezika na pitanje poznavanja jezičnih igara i aktivnosti odgovorio s *nisam siguran/sigurna* što može upućivati na nedovoljnu informiranost učitelja i učiteljica o području jezičnih igara i aktivnosti, njihovom provođenju i implementiranju u nastavni proces kao i njihovom utjecaju na govorno-jezični razvoj učenika. Visoki postotak učitelja i učiteljica razredne nastave koji provodi jezične igre i aktivnosti može se objasniti većom osviještenošću učitelja i učiteljica razredne nastave o važnosti provođenja jezičnih igara i aktivnosti zbog primjećivanja pozitivnih utjecaja koje njihovo sustavno primjenjivanje ima na učenikov stav prema nastavnome predmetu Hrvatskoga jezika, motiviranosti za usvajanje novih nastavnih sadržaja koja učenika pokreće i stvaranje sigurnije okoline u kojoj učenik kroz igru ostvaruje veću slobodu izražavanja putem jezika.

7.2 Najzastupljenije jezične igre u nastavi Hrvatskog jezika

Dobiveni rezultati vezani uz istraživačko pitanje o primjenjivanju jezičnih igara i aktivnosti u nastavi Hrvatskoga jezika ukazuju da najveći postotak učitelja i učiteljica razredne nastave primjenjuje jezične igre govorenja, zatim igre slušanja te naposljetku igre čitanja i igre pisanja. Razlog najčešće upotrebe jezičnih igara govorenja ne može se točno utvrditi, no može se pretpostaviti da učitelji i učiteljice razredne nastave najviše koriste igre govorenja jer govor

smatraju osnovnom jezičnom djelatnošću kojim učenik izražava sebe, svoj način razmišljanja i djelovanja te čije uspješno svladavanje, uz jezičnu djelatnost slušanja, uvjetuje što uspješnije kasnije usvajanje jezičnih djelatnosti čitanja i pisanja. Moguće je i da uvježbavanju i usvajanju vještine govorenja daju prednost želeći učenicima prenijeti važnost govorene riječi kao i pravilne artikulacije glasova. U rezultatima je također vidljivo, da se povećanjem radnog staža učitelja i učiteljica razredne nastave povećava i udio korištenja jezičnih igara govorenja. Uzimajući u obzir povezanost godina radnog staža i završenog stupnja obrazovanja (slika br.) nije moguće jasno razlučiti koja od tih varijabli utječe na provođenje jezičnih igara govorenja. Razlučivanje povezanosti godina radnog staža i završenog stupnja obrazovanja s primjenom igre govorenja u nastavi Hrvatskoga jezika može biti predmet nekog budućeg istraživanja.

7.3 Korištenje jezičnih igara u različitim nastavnim etapama

Rezultati vezani uz istraživačko pitanje o korištenju jezičnih igara u različitim nastavnim etapama pokazuju da najveći broj učitelja i učiteljica razredne nastave jezične igre i aktivnosti primjenjuje u motivacijskom dijelu sata, zatim u ponavljanju, nakon toga u sintezi te u najmanjem postotku prilikom obrade novog gradiva ili usvajanja novih nastavnih sadržaja. Razlog tome mogao bi biti taj što su učitelji i učiteljice razredne nastave svjesni da je igra najbolji način poticanja učenikova zanimanja za usvajanje novih nastavnih sadržaja jer je zanimljiva, dinamična i omogućuje uspješno usvajanje nastavnog gradiva usmjeravajući učenikovu pažnju prema novim nastavnim sadržajima koje tek mora usvojiti i koje će kroz radost, veselje i smijeh koje igra pruža na bolji način prihvatiti i primijeniti.

7.4 Korištenje jezičnih igara u razrednim odjeljenjima primarnog obrazovanja

Rezultati vezani uz istraživačko pitanje o primjeni jezičnih igara i aktivnosti u različitim razrednim odjeljenjima primarnoga obrazovanja pokazuju da najveći broj učitelja i učiteljica razredne nastave jezične igre i aktivnosti primjenjuje u prva dva razreda osnovne škole, zatim u 4. razredu osnovne škole te u najmanjoj mjeri u 3. razredu osnovne škole. Ne može se sa sigurnošću utvrditi zašto je tomu tako, no može se pretpostaviti kako učitelji i učiteljice razredne nastave odabiru igru kao metodički najprimjereniji način poučavanja za dijete koje je po dolasku u instituciju odgojno-obrazovnog sustava razigrano te mu tim načinom usvajanja novih znanja učenje jezičnih sadržaja žele učiniti što pristupačnijim i jednostavnijim.

8 Zaključak

U ovom diplomskom radu istraživala se razina poznavanja i učestalost provođenja jezičnih igara i aktivnosti od strane učitelja i učiteljica primarnog obrazovanja. Prethodno provedena istraživanja pokazala su da velik broj učitelja i učiteljica razredne nastave igru doživljava kao pozitivan poticaj i motiviranje učenika pri usvajanju novih nastavnih sadržaja (Aladrović Slovaček i sur., 2013). Također, rezultati prijašnjih istraživanja pokazuju da postoje razlike u primjenjivanju jezičnih igara i aktivnosti s obzirom na etapu nastavnog sata Hrvatskoga jezika, dob te stručnu osposobljenost učitelja i učiteljica (Kolaković i Vuić, 2012). Dobiveni rezultati ovog istraživanja pokazali su da većina učitelja i učiteljica razredne nastave poznaje i primjenjuje jezične igre i aktivnosti u okviru nastavnog predmeta Hrvatski jezik, čime je potvrđena postavljena hipoteza. Rezultati su također pokazali da većina učitelja i učiteljica razredne nastave jezične igre i aktivnosti primjenjuje u 1. i 2. razredu osnovne škole. Naime, djeci je po dolasku u odgojno-obrazovnu instituciju potrebno pristupiti kroz igru, koja je bila njihova osnovna aktivnost u predškolskom razdoblju i unutar koje usavršavaju postojeće i razvijaju nove vještine i sposobnosti. Učitelji najčešće primjenjuju jezične igre i aktivnosti u motivacijskom dijelu nastavnog sata Hrvatskoga jezika, što također potvrđuje postavljenu hipotezu. Pretpostavlja se da motivacijski dio sata omogućuje ostvarivanje bolje koncentracije te uspješnije primanje i usvajanje novih jezičnih znanja. Potvrđena je i hipoteza da učitelji i učiteljice razredne nastave prilikom odabira jezičnih igara i aktivnosti najčešće odabiru igre govorenja. Vještina govorenja važna je jer dijete govorom izražava sebe i ostvaruje komunikaciju s okolinom. Međutim, u nastavi Hrvatskoga jezika trebalo bi težiti ravnomjernom razvijanju svih jezičnih djelatnosti (slušanje, govorenje, pisanje i čitanje). Usavršavanje jezičnih djelatnosti putem igara i aktivnosti uvelike doprinosi djetetovom jezičnom razvoju, izgradnji komunikacijski kompetentne mlade osobe koja je sposobna jezik slušati i čitati, njime govoriti te se izražavati putem pisma.

Ovo istraživanje može učiteljima i učiteljicama razredne nastave ukazati na važnost provođenja jezičnih igara i aktivnosti u procesu razvijanja jezičnih djelatnosti, podučiti ih vrstama jezičnih igara i načinima njihovih primjenjivanja u odgovarajućim dijelovima nastavnog sata i nastavnim cjelinama. Postavljajući temelj za daljnja istraživanja, ovaj diplomski rad može doprinijeti istraživačima koji na osnovi dobivenih rezultata mogu tražiti odgovor na neka nova i ovim radom neodgovorena istraživačka pitanja kao što su traženje uzroka postojanja razlika u provođenju jezičnih igara i aktivnosti prema spolu, razlike u primjeni jezičnih igara i aktivnosti s obzirom na pripadnost učitelja i učiteljica pojedinoj

županiji, povezanost radnog staža s provođenjem jezičnih igara i aktivnosti kao i završenog stupnja obrazovanja s istim. Sukladno tome, ovo istraživanje predstavlja samo mali korak u razumijevanju svrhe i važnosti jezičnih igara za pravilno usvajanje jezika, govora, jezičnih djelatnosti i komunikacijskih kompetencija.

9 Literatura

- Aladrović Slovaček, K. (2018), *Kreativne Jezične Igre*, Alfa, Zagreb.
- Aladrović Slovaček, K., Ivanković, M. and Srzentić, D. (2013), “Jezične igre u nastavnoj praksi”, *Igra u Ranom Djetinjstvu*, Zagreb, pp. 14–23.
- Andrešić, D., Benc Štuka, N., Gugo Crevar, N., Ivanković, I., Mance, V., Mesec, I. and Tambić, M. (2010), *Kako Dijete Govori*, Planet Zoe d.o.o.
- Apel, K. and Masterson, J.J. (2004), *Jezič i Govor*, Ostvarenje d.o.o.
- Bakota, K. and Dulčić, A. (2016), *Vrtuljak Igara - Verbotonalne Edukacijske Igre Za Poticanje Kognitivnog i Govorno-Jezičnog Razvoja Djece Od 6. Do 13. Godine*, Školska knjiga.
- “Hrvatska enciklopedija”. (2021), , available at: <https://www.enciklopedija.hr/>.
- Ivšac Pavliša, J. and Lenček, M. (2011), “Fonološke vještine i fonološko pamćenje: neke razlike između djece urednoga jezičnoga razvoja, djece s perinatalnim oštećenjem mozga i djece s posebnim jezičnim teškoćama kao temeljni prediktor čitanja”, *Hrvatska Revija Za Rehabilitacijska Istraživanja*, Vol. 47 No. 1, pp. 1–16.
- Jelaska, Z. (2010), “Fonološka sastavnica u jezičnoj obradi”, *Proizvodnja i Percepcija Govora*, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za fonetiku, Odjel za fonetiku HFD-a, FF-press.
- Jokić, B., Baranović, B., Hitrec, S., Reškovac, T., Ristić Dedić, Z. and Vuk, B. (2016), *Nacionalni Kurikulum Nastavnoga Predmeta Hrvatski Jezik - Prijedlog*, Zagreb.
- Kolaković, S. and Vuić, B. (2012), “Igra u nastavi hrvatskoga jezika”, *Teorija i Praksa Ranog Odgoja*, Zenica, pp. 98–100.
- Kuvač Kraljević, J. (2015), *Priručnik Za Prepoznavanje i Obrazovanje Djece s Jezičnim Teškoćama*, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- NN 10/2019. (2019), *Odluka o Donošenju Kurikuluma Za Nastavni Predmet Hrvatski Jezik Za Osnovne Škole i Gimnazije u Republici Hrvatskoj*.
- Pavličević-Franić, D. (2005), *Komunikacijom Do Gramatike*, Alfa, Zagreb.
- Pavličević-Franić, D. (2011), *Jezičopisnice, Rasprave o Usvajanju, Učenju i Poučavanju*

Hrvatskoga Jezika u Ranojezičnome Diskursu, Alfa.

Pavličević-Franić, D., Aladrović Slovaček, K. and Ivanković, M. (2011), “Psiholingvistički utjecaj kreativnih jezičnih igara na usvajanje hrvatskoga jezika u osnovnoj školi”, in Orel, M. (Ed.), *EDUvision 2011 - »Sodobni Pristopi Poučevanja Prihajajočih Generacij«*, Ljubljana, pp. 112–121.

Peti-Stantić, A. and Velički, V. (2008), *Jezične Igre Za Velike i Male*, Alfa, Zagreb.

Posokhova, I. (2008), *Razvoj Govora i Prevencija Govornih Poremećaja u Djece*, Ostvarenje d.o.o.

Rosandić, D. (1988), *Metodika Književnog Odgoja i Obrazovanja*, Školska knjiga.

Rosandić, D. (2001), *Od Slova Do Teksta i Metateksta*, Profil, Zagreb.

Šego, J. (2009), “Utjecaj okoline na govorno – komunikacijsku kompetenciju djece; Jezične igre kao poticaj dječjem govornom razvoju”, *Govor*, Vol. 26, pp. 119–149.

Tadinac, M. and Hromatko, I. (2010), “Evolucija govora: Što nam mogu reći Hoover i Bonnie?”, *Proizvodnja i Percepcija Govora*, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za fonetiku, Odjel za fonetiku HFD-a, FF-press.

Vican, D. and Milanović Litre, I. (2006), *Nastavni Plan i Program Za Osnovnu Školu*, Ministarstvo znanost, obrazovanja i športa, Zagreb.

10 Prilozi

Prilog 1: Upitnik *Igre i aktivnosti za razvoj komunikacijskih kompetencija u primarnom obrazovanju*

Prilog 2: Rezultati upitnika *Igre i aktivnosti za razvoj komunikacijskih kompetencija u primarnom obrazovanju*

Prilog 1: Upitnik *Igre i aktivnosti za razvoj komunikacijskih kompetencija u primarnom obrazovanju*

Igre i aktivnosti za razvoj komunikacijskih kompetencija u primarnom obrazovanju

Ovim Vas putem molim da u svojstvu ispitanika sudjelujete u znanstvenom istraživanju koje se provodi u svrhu izrade znanstvenoga rada.

Vaše sudjelovanje u istraživanju uključivat će ispunjavanje anonimnog upitnika, a rezultati će biti korišteni isključivo za potrebe pisanja znanstvenoga rada. Sudjelovanje u istraživanju je dobrovoljno, imate pravo odustati u bilo kojem trenutku, a istraživači se obvezuju zaštititi tajnost prikupljenih podataka i pridržavati se Etičkog kodeksa.

Ako pristajete na sudjelovanje u istraživanju, molim Vas da svoj pristanak označite odgovorom DA na sljedeće pitanje te da nakon toga odgovorite na pitanja u ostatku upitnika.

* Required

1. Želim sudjelovati u upitniku: *

Mark only one oval.

DA

NE

2. Spol *

Mark only one oval.

M

Ž

Ne želim reći

3. Koji stupanj obrazovanja imate završeno? *

Mark only one oval.

2 godine- pedagoška akademija

4 godine- sveučilišni diplomski studij

5 godina- integrirani preddiplomski i diplomski studij

4. Koji ste modul ili pojačani predmet odabrali za vrijeme svog studija?

5. Koliko godina radnog staža imate? *

Mark only one oval.

0-5

5-10

10-15

15 i više

6. Kojoj županiji pripadate? *

Prikaz županija dostupan je na slici ispod.

Mark only one oval.

- ZAGREBAČKA
- KRAPINSKO-ZAGORSKA
- SISAČKO-MOSLAVAČKA
- KARLOVAČKA
- VARAŽDINSKA
- KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA
- BJELOVARSKO-BILOGORSKA
- PRIMORSKO-GORANSKA
- LIČKO-SENJSKA
- VIROVITIČKO-PODRAVSKA
- POŽEŠKO-SLAVONSKA
- BRODSKO-POSAVSKA
- ZADARSKA
- OSJEČKO-BARANJSKA
- ŠIBENSKO-KNINSKA
- VUKOVARSKO-SRIJEMSKA
- SPLITSKO-DALMATINSKA
- ISTARSKA
- DUBROVAČKO-NERETVANSKA
- MEĐIMURSKA
- GRAD ZAGREB

ŽUPANIJE REPUBLIKE HRVATSKE

7. Koristite li igre i aktivnosti za poticanje i razvoj komunikacijske kompetencije u nastavi hrvatskoga jezika? *

Mark only one oval.

- koristim
- ne koristim uopće
- koristim često

8. Poznajete li neke jezične igre i aktivnosti? *

Mark only one oval.

- poznajem
- ne poznajem
- nisam siguran/sigurna

9. Provodite li jezične igre i aktivnosti u nastavi hrvatskoga jezika? *

Mark only one oval.

provodim

ne provodim

10. Koje jezične igre najčešće provodite u nastavi hrvatskoga jezika?

Check all that apply.

igre slušanja

igre čitanja

igre govorenja

igre pisanja

11. U kojem dijelu sata najčešće upotrebljavate igre i aktivnosti za razvoj komunikacijske kompetencije?

Mark only one oval.

motivacija

obrada

ponavljanje

sinteza

12. U kojem razredu najčešće provodite jezične igre i aktivnosti?

Mark only one oval.

1. razred

2. razred

3. razred

4. razred

**Prilog 2: Rezultati upitnika *Igre i aktivnosti za razvoj komunikacijskih kompetencija*
u primarnom obrazovanju**

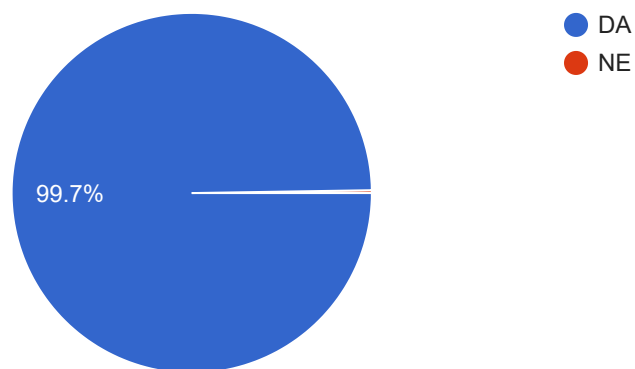
Igre i aktivnosti za razvoj komunikacijskih kompetencija u primarnom obrazovanju

789 responses

[Publish analytics](#)

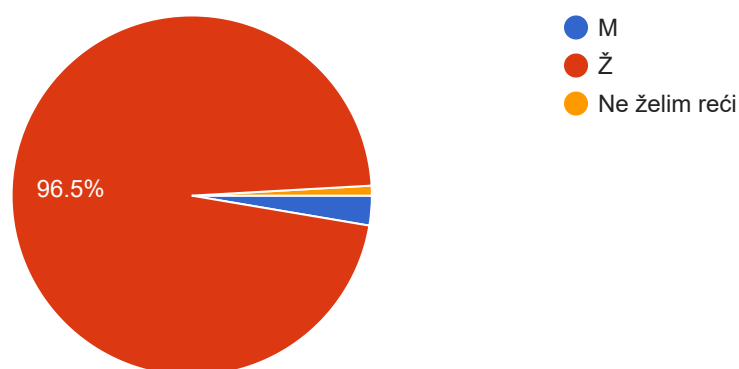
Želim sudjelovati u upitniku:

789 responses

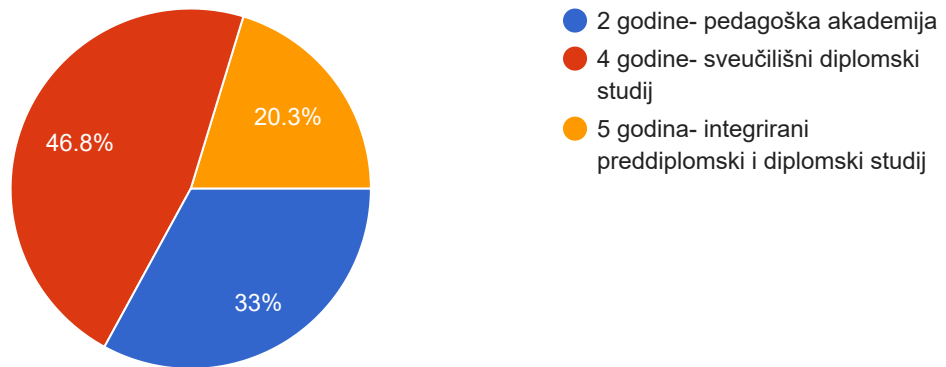
Spol

789 responses

Koji stupanj obrazovanja imate završeno?

789 responses

Koji ste modul ili pojačani predmet odabrali za vrijeme svog studija?

476 responses

Hrvatski jezik

Engleski jezik

Povijest

/

Informatika

-

Odgojne znanosti

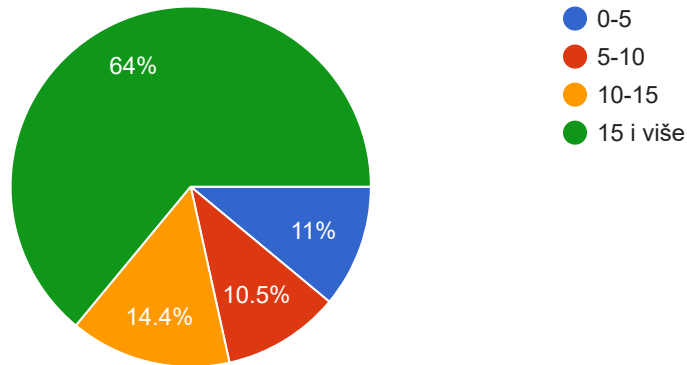
Likovna kultura

hrvatski jezik

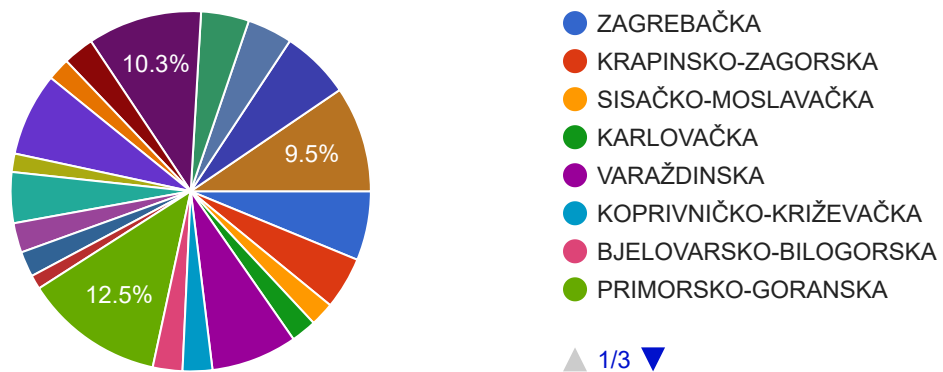
Koliko godina radnog staža imate?

789 responses

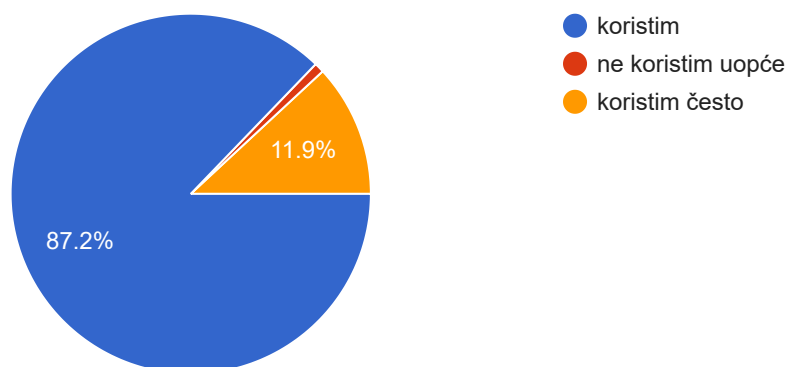
Kojoj županiji pripadate?

789 responses

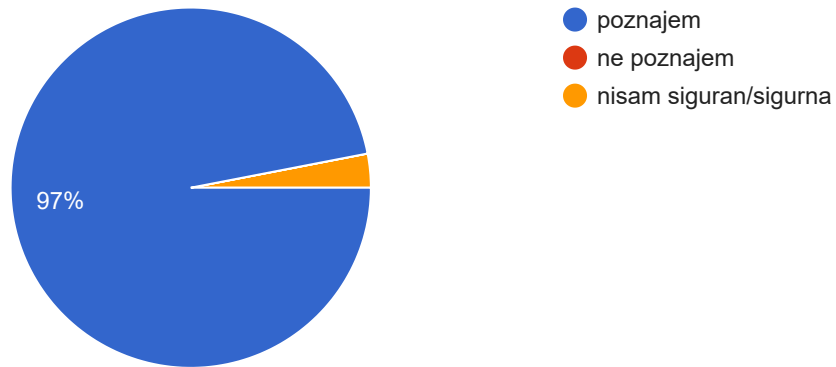
Koristite li igre i aktivnosti za poticanje i razvoj komunikacijske kompetencije u nastavi hrvatskoga jezika?

789 responses

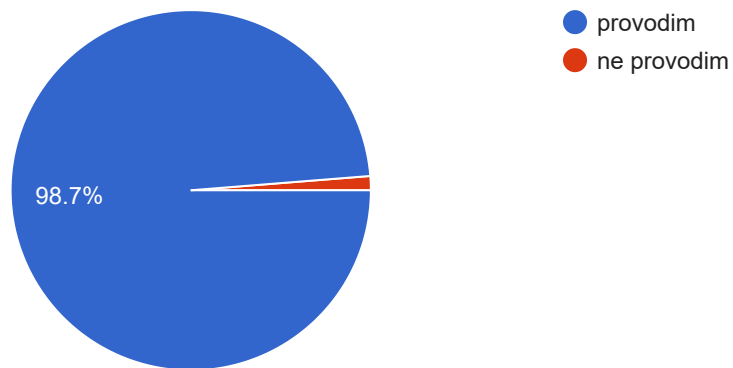
Poznajete li neke jezične igre i aktivnosti?

789 responses

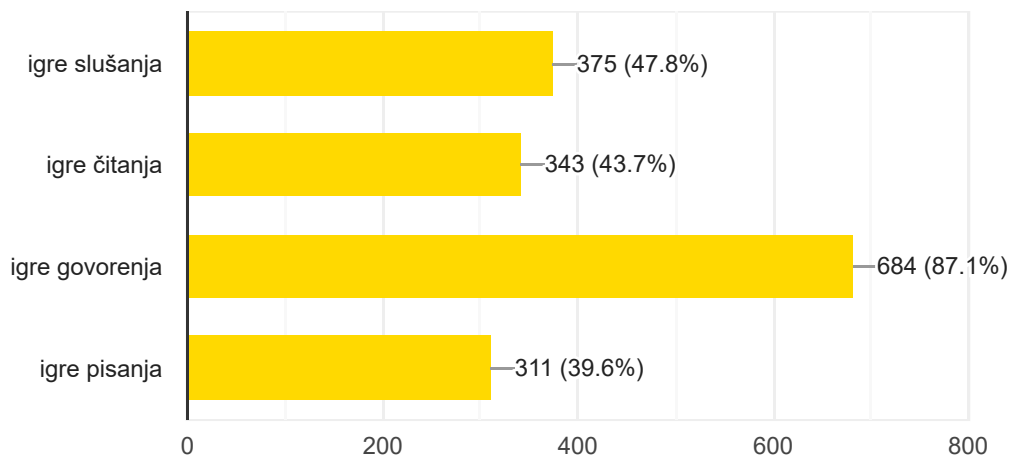
Provodite li jezične igre i aktivnosti u nastavi hrvatskoga jezika?

789 responses

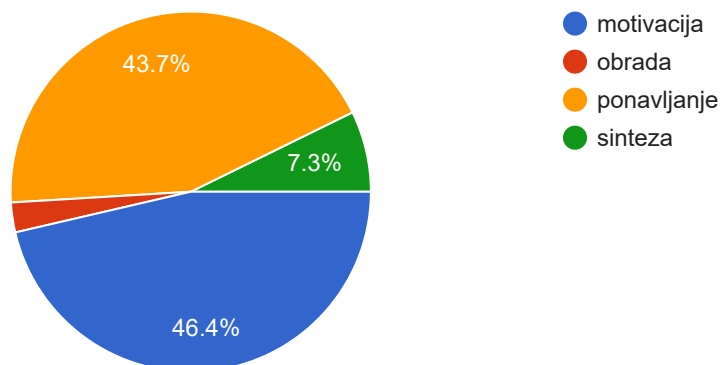
Koje jezične igre najčešće provodite u nastavi hrvatskoga jezika?

785 responses

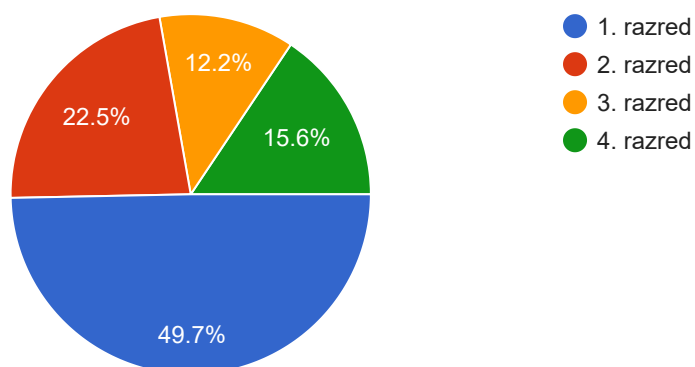
U kojem dijelu sata najčešće upotrebljavate igre i aktivnosti za razvoj komunikacijske kompetencije?

785 responses

U kojem razredu najčešće provodite jezične igre i aktivnosti?

781 responses

This content is neither created nor endorsed by Google. [Report Abuse](#) - [Terms of Service](#) - [Privacy Policy](#).

Google Forms

Izjava o izvornosti diplomskog rada

Izjavljujem da je moj diplomski rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

Lucija Antonija Milošević
